

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR

Skupina poslank in poslancev
Državnega zbora Republike Slovenije

REPUBLIKA SLOVENIJA - DRŽAVNI ZBOR

Prejeto:	23-06-2011		
Šifra:	310-01/11-12/3		
Povezava:			
EPA:	1927-V	EU:	
Sign. zn.:			
Kratika:			

Državni zbor Republike Slovenije
Predsednik

Dr. Pavel Gantar

Ljubljana, 23. junij 2011

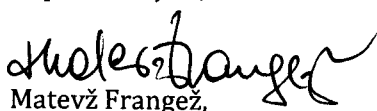
Predmet:

**Dopolnitev predloga Zakona o postopkih za uveljavitev ali odpustitev
odgovornosti družbenikov za obveznosti izbrisanih gospodarskih družb**

Spoštovani gospod predsednik,

v skladu z Vašo zahtevo Vam kot prvopodpisani v imenu predlagateljev pošiljam dopolnitev predloga Zakona o postopkih za uveljavitev ali odpustitev odgovornosti družbenikov za obveznosti izbrisanih gospodarskih družb.

S spoštovanjem,

Matevž Frangež,
poslanec Državnega zbora Republike Slovenije

Zakon o postopkih za uveljavitev ali odpustitev odgovornosti družbenikov za obveznosti izbrisanih gospodarskih družb

I UVOD

Državni zbor Republike Slovenije je 30. junija 1999 sprejel Zakon o finančnem poslovanju podjetij¹ kot instrument za boj zoper finančno nedisciplino. S tem zakonom je država na nedvomno sporen način uredila izbris neaktivnih in z zakonom neusklajenih družb iz sodnega registra, predvsem pa uvedla pravno domnevo, po kateri so družbeniki teh podjetij mimo svoje svobodne volje postali osebno odgovorni za obveznosti teh družb.

Kot je navedeno in utemeljeno v nadaljevanju, je država s tem v nasprotju s temeljnimi načeli korporacijskega prava in v nasprotju z ureditvijo v primerjalnih pravnih sistemih posegla v načelo ločenosti premoženja družbe od osebnosti in premoženja družbenikov, s tem pa v položaj posameznikov: z zakonom je nadomestila njihovo svobodno voljo, jim z izbrisom njihovih podjetij odvzela ta podjetja, poteptala ustanoviteljske pogodbe, ki so jih sklenili pred organi te iste države, jim praktično odvzela opravilno sposobnost in trajno postavila v suženjski odnos do upnikov, ki še vedno izterjujejo več kot 15 let stare dolgove z oderuškimi obrestmi (tudi z več kot 1000-odstotnim obrestovanjem), in jim nenazadnje odvzela tudi možnosti za ponovni vstop v družbo in med aktivno in ustvarjalno populacijo Slovenije. Tisoči državljanov Republike Slovenije so trajno, do svoje smrti, obremenjeni z dolgovi, ki niso njihovi, in ki v urejenem pravnem redu ne bi nikoli mogli postati njihovi. Še več: mnogim izmed njih je bila praktično onemogočena sposobnost, da kot aktivni in ustvarjalni člani družbe pridobijo nove vire za preživetje in poplačilo obveznosti, ki jim jih je naložila ureditev, ki jo je uvedel ZFPPod.

Breme, ki ga je država naložila delu dotlej najustvarjalnejšega, podjetnega in pogumnega dela nacije, je tolikšno, da je že v svoji osnovi neizvršljivo. Iz registra je bilo izbrisano 17.080 podjetij, s čimer je bilo posredno ali neposredno prizadetih vsaj 50.000 ljudi. Dolgovi njihovih podjetij, ki so v nasprotju z načeli mednarodnega korporacijskega prava čez noč postali njihovi, so se povečali za 6 in več krat. Država je nadomestila njihovo svobodno voljo. Z izvajanjem zakona je bila prekinjena njihova običajna življenjska pot, postali so nesposobni zaradi trajnega konflikta z določbami zakona o finančnem poslovanju podjetij, to pa je večino izmed njih pripeljalo do docela brezizhodnega položaja, ki se je posledično prelevil v razpadanje družin, blokado vseh sredstev za življenje, zaseg vsega premoženja, predvsem pa onemogočanje aktivnega in ustvarjalnega življenja, kar jim onemogoča tudi servisiranje obveznosti, ki so čez noč postale njihove. Nekaj izmed teh ljudi je pod bremenom brezizhodnosti tudi končalo svoje življenje.

¹ Zakon o finančnem poslovanju podjetij, sprejet na 15. redni seji Državnega zbora Republike Slovenije 30. junija 1999, EPA 0832-II, objavljen v Ur. l. RS, št. 64/99.

Pri tem je sprejem omenjenega zakona pomenil ne le odstop, ampak neposreden konflikt z načeli korporacijskega prava in z ureditvami v primerjalnih pravnih sistemih, pa tudi z Ustavo Republike Slovenije, saj so bile s tem zakonskim posegom (kot utemeljujemo v nadaljevanju) kršene naslednje ustavno zavarovane vrednote: kršitev načela pravne države in pravne varnosti, kršitev načela enakega varstva pravic (22. člen), kršitev pravice do sodnega varstva (23. člen), kršitev pravice do pravnega sredstva (25. člen), poseg v načelo svobodne gospodarske pobude (74. člen), kršitev načela sorazmernosti interesa države in posameznika, kršitev prepovedi povratne veljave pravnih aktov (155. člen), kršitev načela o usklajenosti podzakonskih predpisov z ustavo in zakonom (153. člen), kršitev načela usklajenosti pravnega reda s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava (153. člen), kršitev načela varstva zasebne lastnine in pričakovanih pravic oziroma posledic (33. člen). Zaradi načina in hitrosti sprejemanja je ta zakon brez dvoma predstavljal zakon presenečenja, saj pred njegovim sprejemom o njem ni bilo nikakršne javne razprave ali javne polemike.

Družbeniki izbranih podjetij so se povezali v Civilni iniciativi izbranih podjetij, ki je zbrala na stotine opisov primerov, ki vsi po vrsti kažejo na pošteno ravnanje ljudi. Eden izmed ljudi, ki ga je sprejem zakona odrinil na rob družbe, je I.L. iz Maribora. Njegova izpoved je podobna usodi tisočev državljanov in državljanov Republike Slovenije, ki so trajno zaznamovani zaradi arbitrarnosti države: *»Trdno sem prepričan, da nisem ničesar odtujil, da nisem ničesar zatajil, da sem posloval v skladu s tedaj veljavno zakonodajo in da sem se trudil po najboljših močeh zadržati podjetje pozitivno in ga popeljati na pot boljše perspektive. Ugotavljam, da je najbolje, da preneham z aktivnim življenjem in se prepustim socialni pomoči države, saj mi vsaj te upniki ne bodo mogli zaseči. Nimam namena in ne možnosti poravnati obveznosti, če mi ne bo neizpodbitno dokazano, da sem bil za njihovo neporavnavanje osebno odgovoren. Ko iščem primer v zgodovini, ko se je neka skupina znašla v podobnem položaju, ne morem mimo nekaterih obdobj, ko je oblastna klika razlastnila eno skupino ljudi in jo proglasila za vzrok vsega zla. Nisem pravnik, a vem, da samo vojni zločini in genocid ne zastarajo in lahko veljajo za nazaj. Nas so obsodili brez sodnih postopkov, za nazaj, brez možnosti obrambe in brez soočanja s tistimi, s katerimi smo poslovali in oblikovali čas tranzicije. Zato te kazni ne sprejemam in jo smatram za krivično in enostransko.«*

Državni svet je 24. septembra 2009 organiziral posvet »Izbrisana podjetnost kot posledica slovenske finančne zakonodaje«. V uvod tega posveta je mag. Blaž Kavčič, predsednik Državnega sveta Republike Slovenije, dejal: *»V Državnem svetu si veskozi prizadevamo za kakovostno zakonodajo. Zakonodaja namreč neposredno vpliva na življenje ljudi, saj ustvarja pravno okolje za mirno reševanje nasprotij, ki jih prinašajo različni interesi v družbi. Kakovost zakonodaje pa je odvisna od njene vsebine, to je, ali predpis normira prava vprašanja ter ali sledi jasno definiranim ciljem. Le na tak način lahko zakonodaja uspešno usmerja družbeni razvoj in določa pravila poštenega in pravičnega sožitja, ne da bi pred državljane postavljala nepotrebne zahteve in oteževala njihovo vsakodnevno delo in življenje. Bistvenega pomena je presoja posledic, ki jih bo nek predpis imel v praksi. Večkrat se namreč že kmalu po sprejetju nekega zakona izkaže, da zakonodajalec ni predvidel vseh možnih posledic določb posamezne zakonske ureditve in da je namesto rešitev ustvaril nove ali drugačne probleme ter morebiti celo posegel v človekove pravice in svoboščine. Pogosto so pomanjkljivosti v zakonodaji posledica premajhne vključenosti strokovne in zainteresirane javnosti ter civilne družbe. Današnja okrogla miza je reakcija na ne dovolj domišljeno zakonodajo. Leta 1999 je bil sprejet Zakon o finančnem poslovanju podjetij. Ključni namen zakona je bil predvsem izboljšati finančno disciplino, povečati varnost upnikov in omogočiti*

izbris nedelujočih podjetij iz registra gospodarskih organizacij. Vendar pa zakon zlasti pri reševanju problematike plačilne discipline ni dosegel pričakovanih učinkov, predvsem pa se je kot problematično izkazalo vprašanje o ustreznosti določb, ki določajo, da so družbeniki kapitalске družbe odgovorni za obveznosti po uradni dolžnosti izbrisane družbe. Izkazalo se je da gre, vsaj posledično, za velik poseg v temeljna korporacijska načela in celo za neusklajenost s pravom EU. Prvotni dober namen zakona, ki je izhajal predvsem iz potrebe po sprotnem ažuriranju sodnega registra ter uskladitvi družb z veljavno zakonodajo, se je izkazal za nesprejemljiv v delu, ko so za obveznosti tako izbrisane družbe odgovorni družbeniki kapitalске družbe na podlagi neizpodbojne pravne domneve, da so dali izjavo, s katero soglašajo s sprejetjem take obveznosti. V praksi se je taka ureditev izkazala kot izvor kršitev temeljnih načel korporacijskega prava, pri katerih družbeniki kapitalске družbe niso odgovorni za obveznosti družbe. Če pa so družbeniki izkoristili družbo, da bi zase pridobili kakšno korist, pa že ZGD odpušča odmik od navedenega načela v institutu spregleda pravne osebnosti, ki pomeni zanikanje ločenosti med obveznostmi družbe in družbeniki. Takšna ureditev je botrovala nastanku vrste spornih situacij, in privedla celo do osebnih in družinskih tragedij. Od sprejetja zakona leta 1999 je bilo po uradni dolžnosti izbranih kar 17080 kapitalskih družb – družb z omejeno odgovornostjo. Zaskrbljujoča je predvsem ugotovitev prizadetih, da predlagana nova zakonodaja s tega področja ne odpravlja napak iz leta 1999 in na ta način zavira razvoj podjetništva pri nas.»

S predlaganim zakonom ima Državni zbor Republike Slovenije možnost, da vsaj deloma omili posledice zakona, ki ga je po hitrem postopku in brez razprave sprejel pred več kot desetletjem. Prvi korak tega procesa je priznanje, da je bil izbris podjetij s fiktivno izjavo o prevzemu obveznosti velika pravna in politična napaka, ki je ustvarila mnogo več krivic kot sama finančna nedisciplina, ki je spremljala začetke svobodne gospodarske pobude v obdobju prehoda. Z novim zakonom zaradi kompleksnosti pravnih posledic Zakona o finančnem poslovanju podjetij iz leta 1999 ne moremo popraviti vseh njegovih krivic, celovita revizija vseh postopkov po spornem zakonu pa bi praktično blokirala delo slovenskih sodišč, ki morajo v tem času hitro, učinkovito in pravično reševati postopke, ki jih je v slovensko gospodarsko in družbeno realnost naplavila gospodarska in finančna kriza. Zato se s tem zakonom omejujemo le na minimalno sanacijo položaja, ki je nastal z arbitrarnim, nedomišljenim in nestrokovnim ravnanjem države, ki je po vsej verjetnosti predstavljal tudi poseg v ustavno zavarovane vrednote, zlasti pa ogroža delovanje ene od temeljnih svoboščin Evropske unije – načelo svobodnega pretoka kapitala.

1. Ocena stanja in razlogi za sprejem zakona

1.1. Okoliščine sprejema Zakona o finančnem poslovanju podjetij²

V letu 1998 je Ministrstvo za malo gospodarstvo in turizem dalo pobudo za poglobljeno proučevanje finančne nediscipline na področju gospodarstva. Na tej osnovi so se pripravili nekateri zakonski osnutki, ki naj bi omogočili večjo finančno disciplino, pa tudi prenehanje tistih gospodarskih subjektov, ki niso usposobljeni za gospodarsko poslovanje po tržnih načelih, in zaostritev odgovornosti članov poslovnih in nadzornih organov v gospodarskih družbah za nepravočasno in neučinkovito ukrepanje pri odpravi vzrokov nelikvidnosti.

² Prirejeno po članku prof. dr. Šimeta Ivanjka »Ustavno sporni vidiki nekaterih določb ZFPPOd«, Pravna praksa št. 35/2001

V razpravah o potrebi uvedbe novih instrumentov, ki naj bi utrjevali finančno disciplino, so bili vsi družbeni dejavniki enotni, vendar so bila prisotna tudi razhajanja o pristopih, kako zagotoviti finančno disciplino in prispevati k ozdravitvi trga.³ Pri tem je bilo splošno sprejeto dejstvo, da je k finančni nedisciplini prispevala tudi neučinkovitost sodišč. Problemi z likvidnostjo so se povečali z uvedbo davka na dodano vrednost, saj so morali upniki odvesti in plačati davek na dodano vrednost brez kakršnegakoli poročstva, da bodo dobili svoje terjatve poplačane od dolžnikov.

Zakon o gospodarskih družbah (ZGD)⁴ je v 257. členu jasno opredelil dolžnosti posloводства kapitalskih družb v primeru plačilne nesposobnosti, pri čemer je zlasti treba opozoriti, da je bilo posloводство dolžno takoj ob ugotovitvi plačilne nesposobnosti ustaviti plačila in v treh tednih sprožiti postopek prisilne poravnave ali stečaja. Omenjena določba ni bila sankcionirana, tako da v praksi sploh ni zaživela. Prav tako je bilo v 5. odstavku 580. člena ZGD določeno, da se obstoječe družbe in druge organizacijske oblike podjetij in organizacij, ki se niso uskladile z določbami ZGD do 31. 12. 1994, likvidirajo in izbrišejo iz registra po uradni dolžnosti na račun družbe oziroma družbenikov⁵.

Z določbami 27. člena Zakona o sodnem registru⁶ je podana omejitev ustanavljanja vzporednih podjetij, prek katerih v praksi poslujejo sicer blokirana podjetja. Na plačilno disciplino naj bi vplivali tudi drugi zakonski in podzakonski predpisi organizacijskega in materialno-tržnega prava, vendar kljub obstoju dokaj jasnih predpisov le-ti niso bili učinkoviti.

Stroka je opozarjala na problematiko uveljavljanja določil 257. člena ZGD in nedorečenosti zakonskih določb, ki se nanašajo na ustavitev plačila.⁷ Ob tej določbi so se v praksi pojavljala številna vprašanja, saj se v ta določba sploh ni uporabljala. Tako ni bilo jasno, kdaj je nastala plačilna nesposobnost oziroma prezadolženost gospodarskega subjekta in kako se izvaja postopek ustavitve plačil. Zakonska določba o prepovedi plačil, razen tistih, ki so v skladu s

³ Osnovna izhodišča za zakon o finančnem poslovanju podjetij je izdelal Inštitut za gospodarsko pravo pri Pravni fakulteti Univerze v Mariboru pod vodstvom prof. dr. Šimeta Ivanjka, vendar v tem osnutku ni bilo nobenih določb o izbrisu družb iz sodnega registra. V postopku usklajevanja je Sodniško društvo pripravilo in predlagalo posebni zakon o izbrisu družb iz sodnega registra, ki naj bi se združil v enoten zakon skupaj z osnutkom zakona, ki ga je pripravljala Ivanjko. Po mnenju prof. dr. Šimeta Ivanjka, kot tudi takratnega ministra za pravosodje Tomaža Marušiča, je bil zakon o izbrisu družb nesprejemljiv z vidika korporacijskega prava, zato tega zakona Marušič kot minister ni podprl. Predlog obeh zakonskih osnutkov je v enoten zakon združilo Ministrstvo za finance in ga predlagalo v sprejem Državnemu zboru po hitrem postopku.

⁴ Ur. l. RS, št. 30/93, 39/94, 82/94, 20/98, 6/99

⁵ Za celotno problematiko, ki jo načenja ta zakon, je prav izraz 'likvidacija' ključnega pomena, kajti po tej določbi sodišče je bilo dolžno sprožiti postopek likvidacije omenjenih družb v skladu z določbami 176-183. člena Zakona o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji (ZPPSL - Ur. l. RS, št. 67/93, 39/97 52/99), ZPPSL/89 (Ur. l. SFRJ, št. 84/89), Novela ZPPSL-A (Ur. l. RS, št. 39/97) in Novela ZPPSL-B (Ur. l. RS, št. 52/99). To zakonsko dolžnost sodišča niso opravila. Z ZFPod pa je omenjeno določilo ZGD nadomeščeno z določbami o dolžnosti sodišča, da omenjene družbe izbrišejo iz sodnega registra brez likvidacije, kar pa je v nasprotju s temeljnimi pravili prenehanja pravnih oseb v pravnih redih, kjer poznajo pojem pravne osebe.

⁶ Ur. l. RS, št. 13/94.

⁷ Prof. dr. Šime Ivanjko, Insolvenčno pravo, Šola delniškega prava, (Moravske Toplice), 1995. - Maribor: Inštitut za gospodarsko pravo pri Pravni fakulteti, 1995. - Str. 199-204.

skrbnostjo vestnega in poštenega gospodarstvenika, je odpirala vedno znova vprašanje, katera plačila so dovoljena oziroma katera plačila niso v skladu z načelom skrbnosti vestnega in poštenega gospodarstvenika. Načelo, na katerega se je skliceval zakon, je standard poslovne morale, kar pomeni, da ga ni možno neposredno pravno sankcionirati. Ustavitev plačil bi po mnenju stroke morala biti javno objavljena, vendar s tem v zvezi nismo imeli nobenih predpisov.

1.1.1 Poskusi zakonskega utrjevanja finančne discipline

Pri iskanju odgovorov na vprašanje, kako utrditi finančno disciplino, se je na podlagi tez za zakon o finančnem poslovanju podjetij⁸ začela poglobljena razprava ob oblikovanju operative zakonodaje, ki bi v skladu s sodobnimi pristopi insolvenčnega prava sankcionirala nespoštovanje zakonskih določil o pravočasnem ukrepanju ob prvih kriznih pojavih.

Prve teze Zakona o finančnem poslovanju podjetij so predvsem poskušale odgovoriti na vprašanje, kdaj se šteje, da je posamezni gospodarski subjekt postal plačilno nesposoben. Nesposobnost bi moral v določenih časovnih obdobjih ugotavljati poslovodni organ na podlagi zakonskih kriterijev, ki bi temeljili predvsem na predpostavki neplačila zapadlih in nezavarovanih terjatev. Ob ugotovitvi, da dolžnik ni plačal določenih terjatev, naj bi javno ustavil plačila za obdobje enega do treh mesecev. V tem času bi lahko plačeval le obveznosti kot skrben gospodarstvenik, istočasno pa bi moral pripraviti sanacijski program o poplačilu vseh zapadlih obveznosti ali pa bi moral začeti postopek prisilne poravnave ali stečaja. Oba postopka (prisilna poravnava ali stečaj) naj bi bila vodena v skladu z zakonom, vendar na podlagi predhodno pripravljenega sanacijskega programa, pri čemer bi prisilna poravnava in stečaj bila praviloma v funkciji saniranja gospodarskega subjekta, da ponovno podjetniško zaživi v takšnih ali drugačnih organizacijskih oblikah in praviloma tudi s spremenjeno lastniško strukturo. Bistveno vlogo pri tem naj bi igrala institucija finančne reorganizacije, ki je bila urejena s takratnim Zakonom o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji. Teze so govorile tudi o možnosti zavarovanja plačil z ustreznimi zakonsko opredeljenimi instrumenti zavarovanja.

Poseben poudarek v tezah je bil na odgovornosti bank, ki bi naj prevzele plačilni promet in ki bi bile po zakonu odgovorne za začetek postopkov saniranja. Banka, ki spremlja finančne tokove svojega komitenta, bi morala opozoriti poslovodstvo na znake insolventnosti oziroma prezadolženosti in na potrebo po uvedbi postopka ustavitve plačil oziroma za začetek postopkov prisilne poravnave ali stečaja.

Na omenjene teze se je gospodarsko okolje odzvalo zelo različno, posebej pa so predloge zavračale banke, ki niso želele prevzeti dela odgovornosti, ki zadevajo plačilno nesposobnost njihovih komitentov. Pravosodje je zavračalo vsak poseg pravosodnih organov na področje odpravljanja insolventnosti, preden se uradno začne postopek prisilne poravnave ali stečaja.

⁸ Prve teze za ta zakon so nastajale v Inštitutu za gospodarsko pravo pri Pravni fakulteti Univerze v Mariboru, vendar brez določb o izbrisu družb iz sodnega registra. Ta osnutek je doživel vrsto vsebinskih in nomotehničnih sprememb. Ministrstvo za pravosodje pod vodstvom takratnega ministra Tomaža Marušiča se je zaradi posega v načela korporacijskega prava odreklo predlagateljstvu zakona, zato je zakon prevzelo Ministrstvo za finance, ki je v sodelovanju s Sodniškim društvom tudi pripravilo določila o izbrisu družb iz sodnega registra.

1.1.2. Združevanje dveh zakonskih predlogov o finančnem poslovanju podjetij in o izbrisu pravnih oseb iz sodnega registra

Sočasno z nastajanjem omenjenih tez Zakona o finančnem poslovanju podjetij je Ministrstvo za pravosodje skupaj s Sodniškim društvom pripravilo tudi osnutek zakona o izbrisu pravnih oseb iz sodnega registra po uradni dolžnosti, po katerem bi iz sodnega registra izbrisali vse tiste družbe, ki v treh zaporednih poslovnih letih niso predložile letnega poročila oziroma letnega računovodskega poročila organizaciji, pooblaščenim za obdelovanje in objavljane podatkov, in če gospodarska družba nima premoženja, oziroma če obstajajo drugi razlogi za prenehanje družbe.

Ker sta oba omenjena predloga zasledovala podobne cilje, kako odpraviti vzroke nelikvidnosti in utrditi odgovornost za pravočasno ukrepanje, je bil končno izoblikovan in tudi po hitrem postopku Zakon o finančnem poslovanju podjetij, ki kot sistemski zakon ureja več sklopov za utrjevanje finančne discipline.⁹

Zakon je urejal: 1) načela finančnega poslovanja, 2) odgovornost družbe oziroma gospodarskega subjekta za kapitalsko neustreznost, 3) postopek ukrepanja uprave oziroma nadzornega sveta, če družba ne razpolaga z ustreznim kapitalom, 4) postopek za odpravo finančne nelikvidnosti in prezadolženosti in 5) izbris družb iz sodnega registra po uradni dolžnosti.

1.2. Izbris pravne osebe brez postopka likvidacije ali stečaja¹⁰

Zakon o finančnem poslovanju podjetij je stopil v veljavo 23. julija 1999. Tretje poglavje tega zakona je uredilo izbris gospodarskih družb iz sodnega registra brez likvidacije. V 25. členu je bil urejel izbrisni razlog: po uradni dolžnosti se iz sodnega registra izbriše gospodarska družba, če je izpolnjen eden od naslednjih pogojev:

- če v dveh zaporednih poslovnih letih ni predložila letnega poročila oziroma letnega računovodskega poročila organizaciji, pooblaščenim za obdelovanje in objavljane podatkov (70. člen ZGD),
- če gospodarska družba nima premoženja,
- če nastopi razlog, ki ga za izbris gospodarske družbe brez likvidacije določa drug zakon.

Pri tem je v drugem odstavku 25. člena določena predpostavka, da gospodarska družba nima premoženja, "če v obdobju 12 mesecev ne opravlja izplačil preko računa pri organizaciji, ki za gospodarsko družbo opravlja posle plačilnega prometa."

Ob tem je ZFPPod določil tudi izbris iz sodnega registra brez likvidacije tudi tistih pravnih oseb, ki se niso uskladile po določbi 580. člena ZGD. Rok za izbris omenjenih subjektov je bil tri mesece po uveljavitvi Zakona o finančnem poslovanju podjetij.¹¹

⁹ Zakon je objavljen v Ur. l. RS, št. 54/99 z dne 09.07.1999.

¹⁰ Prirejeno po članku prof. dr. Šimeta Ivanjka »Ustavno sporni vidiki nekaterih določb ZFPPod«, Pravna praksa št. 35/2001

¹¹ 3. odstavek 37. člena Zakona o finančnem poslovanju podjetij, Ur. l. RS št. 54/99

ZFPPod je razveljavil določbo petega odstavka 580. člena ZGD ter na novo uredil postopek izbrisa družb, neusklajenih z ZGD, po bistveno drugačnih načelih in z bistveno drugačnimi posledicami, kot je to bilo predvideno v 5. odstavku 580. člena ZGD. Navedeni odstavek ZGD je namreč določal, da se obstoječe družbe in druge organizacijske oblike podjetij in organizacij, ki se ne uskladijo z določbami zakona v postavljenih rokih, likvidirajo in izbrišejo iz sodnega registra, kar opravi po uradni dolžnosti sodišče na račun družbe oziroma družbenikov. Po določilih 580. člena se je takšen izbris zgodil družbam, ki niso uskladile ustanovitvenih in drugih aktov do 31. maja 1994 ali uskladijo osnovni kapital do istega roka ali se preoblikujejo v družbo, za katero z obstoječim kapitalom izpolnjujejo pogoje (osebna družba ali samostojni podjetnik), ali se preoblikujejo v delniške družbe, če gre za družbe z več kot 50 družbeniki in kot družbe z omejeno odgovornostjo ne pridobijo soglasja ministra, pristojnega za gospodarstvo, do istega roka.

Zakon o finančnem poslovanju podjetij ni uredil postopka likvidacije, ki naj pripelje do prenehanja družbe in zatem do izbrisa družbe iz sodnega registra, temveč le postopek izbrisa, ne pa likvidacije, kot je to bilo predvideno v z ZFPPod razveljavljenem 5. odstavku 580. člena ZGD. V zvezi z izbrisom pa 27. člen ZFPPod ureja le posledice izbrisa s sklicevanjem na določbe 394. člena ZGD, ki ureja postopek prevzema obveznosti družbe s strani družbenikov na podlagi posebne izjave, dane pred notarjem.

394. člen ZGD je določal, da lahko družba preneha po skrajšanem postopku brez likvidacije, če vsi delničarji (družbeniki) predlagajo sodišču izbris družbe iz registra brez likvidacije in predlogu priložijo sklep o prenehanju po skrajšanem postopku ter notarsko overjeno izjavo vseh delničarjev, da so poplačane vse obveznosti družbe, da so urejena vsa razmerja z delavci in da prevzemajo obveznost plačila morebitnih preostalih obveznosti družbe. Upniki so lahko v tem primeru uveljavljali terjatve od delničarjev, pri tem pa so za obveznosti odgovarjali delničarji solidarno z vsem svojim premoženjem.

27. člen ZFPPod je uredil pravne posledice izbrisa: z izbrisom gospodarske družbe iz sodnega registra gospodarska družba preneha; če so v gospodarski družbi zaposleni delavci, jim z dnem prenehanja gospodarske družbe preneha delovno razmerje, pri tem pa je zakon določil, da imajo zaposleni enake pravice, kot če jim preneha delovno razmerje zaradi začetka stečajnega postopka, vključno s pravicami po Zakonu o jamstvenem skladu Republike Slovenije¹². V 4. odstavku 27. člena je ZFPPod določil najbolj sporno določilo zakona, namreč da se v primeru izbrisa gospodarske družbe šteje, da so družbeniki oziroma delničarji podali izjavo z vsebino, določeno v prvem odstavku 394. člena ZGD, torej da prevzemajo obveznost plačila morebitnih obveznosti družbe. Upniki so lahko v tem primeru uveljavljali terjatve neposredno od družbenikov ali delničarjev, pri tem pa so za obveznosti odgovarjali družbeniki ali delničarji solidarno z vsem svojim premoženjem.

V roku treh mesecev od uveljavitve zakona - do 23. oktobra 1999 - so morala registrska sodišča izdati sklepe o izbrisu pravnih oseb, ki se do uveljavitve tega zakona niso uskladile z ZGD. To so bile »mirujoče družbe«, ki se niso pravočasno dokapitalizirale in uskladile svoje organizacije ter poslovanja z določbami ZGD. Te družbe bi morale biti izbrisane po uradni dolžnosti iz sodnega registra že po 5. odstavku 580. člena ZGD, vendar to ni bilo opravljeno.

¹² Zakon o jamstvenem skladu Republike Slovenije, Ur. l. RS, št. 25/97 in 10/98.

Poglavje 3.3. ZFPPod je uredilo postopek izbrisa. Tako je registrsko sodišče odločalo o začetku postopka za izbris gospodarske družbe po uradni dolžnosti, ko je ugotovilo, da je podan zakonski izbrisni razlog.

Sklep o začetku postopka za izbris se vroči gospodarski družbi in se vpiše v sodni register. Zoper ta sklep lahko družba, družbenik ali upnik vložijo ugovor v dveh mesecih od vročitve sklepa. Sodišče ni dolžno o sklepu o začetku postopka obveščati družbenika, kar pomeni, da je možnost ugovora družbenika le deklarativna, saj praviloma sploh ni seznanjen s postopkom na sodišču o izbrisu, če ga seveda o tem družba ne obvesti.

Z ugovorom je možno izpodbijati sklep le: 1. če je dejansko stanje glede obstoja izbrisnega razloga zmotno oziroma nepopolno ugotovljeno v sklepu o začetku postopka izbrisa; 2. če je nad družbo začet postopek prisilne poravnave ali stečaja oziroma je bil uveden stečajni postopek in založen predjem za začetek stečajnega postopka. O utemeljenosti ugovora odloča registrsko sodišče, ki lahko ugovor zavrže kot nedovoljen ali zavrne kot neutemeljen ter ugodi ugovoru in razveljavi sklep o začetku postopka izbrisa. Če zoper sklep o začetku postopka izbrisa ni ugovora, ali je bil zavrnjen oziroma zavrnjen, registrsko sodišče izda sklep o izbrisu gospodarske družbe iz sodnega registra, ki se vroči gospodarski družbi in objavi v Uradnem listu v 15. dneh. Tudi ta sklep se ne vroči družbenikom. Zoper omenjeni sklep je možna pritožba v 30 dneh od vročitve za gospodarsko družbo, za ostale pa od objave v Uradnem listu. Za vložitev pritožbe sta legitimirani osebi, ki sta vložili ugovor proti sklepu o začetku postopka izbrisa, družbenik in upnik gospodarske družbe. V pritožbi ni dovoljeno navajati novih dejstev in predlagati novih dokazov.

Če pritožba zoper omenjeni sklep o izbrisu ni bila vložena, ali je bila zavrnjena oziroma zavrnjena, registrsko sodišče izbriše gospodarsko družbo iz sodnega registra in izbris objavi v Uradnem listu.

Zakon je naložil sodiščem, da izdajo sklepe o izbrisu pravnih oseb v roku treh mesecev od uveljavitve tega zakona, pri čemer pa se smiselno uporabljajo določila, ki sicer veljajo za izbris družb iz sodnega registra po uradni dolžnosti.¹³

Zakon o finančnem poslovanju podjetij je zaobšel pravno teorijo, ki v korporacijskem pravu jasno loči: a) prenehanje družbe, ki je posledica izvedenega postopka likvidacije ali postopka stečaja in b) izbrisa iz sodnega registra, ki se izvede šele po izvedenih postopkih likvidacije ali stečaja.

Bistvena značilnost postopka o izbrisu neusklajenih gospodarskih družb iz sodnega registra se nanaša na določbo 4. odstavka 27. člena ZFPPod, ki določa, da se pri izbrisu družbe iz sodnega registra po uradni dolžnosti šteje, da so družbeniki oziroma delničarji dali izjavo pred notarjem, da so poplačane vse obveznosti družbe, da so urejena vsa razmerja z delavci, in da prevzemajo obveznost plačila morebitnih preostalih obveznosti družbe v roku enega leta.

¹³ Glede na splošno triletno odložitev uporabe določb 3. poglavja zakona od njegove uveljavitve (tretja točka 40. člena) je sporno, ali se trimesečni rok iz tretjega odst. 37. člena, ki je v tretjem poglavju, uporablja šele po 23. juliju 2002 ali pa takoj po 23. juliju 1999. Na podlagi gramatikalne in teleološke razlage je mogoče sklepati, da gre za trimesečne roke po 23. juliju 1999.

Zakonodajalec je v ZFPPod uporabil institucijo ZGD, ki se nanaša na (!) prostovoljno in avtonomno prenehanje družbe po skrajšanem postopku po volji delničarjev oziroma družbenikov, s tem pa je najverjetneje protiustavno posegel v avtonomijo volje družbenikov oziroma delničarjev.

Izvirna ureditev v ZGD ni v nasprotju s korporacijskim pravom, po katerem družbeniki kapitalskih družb odgovarjajo za obveznosti kapitalске družbe ob njihovem prenehanju le na podlagi svobodne odločitve o prenehanju družbe po skrajšanem postopku po ZGD. V postopku prenehanja družbeniki prevzamejo odgovornost za obveznosti izbrisane družbe na podlagi posebne izjave v notarskem zapisu predvsem zaradi tega, ker si na ta način lahko razdelijo premoženje družbe, ki preneha po skrajšanem postopku.

1.2.1. Pravna fikcija kot temelj za pospešeno delo sodišča

S tem ko je zakonodajalec z ZFPPod določil, da se šteje, da so družbeniki dali izjavo pred notarjem in prevzeli odgovornost za obveznosti družbe, je ustvaril pravno nedopustno fikcijo, da so družbeniki podpisali tako izjavo, ki je ni mogoče izpodbijati.

Z drugimi besedami, zakonodajalec je s takšnimi rešitvami posegel na področje korporacijskega prava ter uveljavil načelo, da družbeniki odgovarjajo za obveznosti družbe nasproti upnikom, če niso pravočasno sprožili postopka stečaja ali likvidacije, kar pa je v nasprotju s temeljnimi civilizacijskimi in korporacijskimi načeli in - po mnenju mnogih pravnih strokovnjakov - tudi v neskladju z ustavo.

Na ta način je zakonodajalec s posebnim zakonom posegel v srž korporacijskega prava, ki ureja status kapitalskih družb in razmerja med kapitalsko družbo in njenimi družbeniki, zlasti pa je pri tem popolnoma izničil načelo ločenosti med družbenikom in kapitalsko družbo. Praktično to pomeni, da je zakonodajalec pri družbah, ki jih je sodišče uradno izbrisalo iz sodnega registra, prenesel vse obveznosti družbe na njihove družbenike oziroma delničarje in jih zavezal, da plačajo obveznosti družbe kot solidarni dolžniki upnikom družbe.

Opisana pravna ureditev izbrisa družb iz sodnega registra in prenos obveznosti na družbenike je torej v nasprotju z načeli korporacijskega prava, pa tudi v nasprotju z ustavo.

1.3. Kršitve ustavnih in pravnih načel kot posledice sprejema ZFPPod

1.3.1. Kršitev načela pravne države in pravne varnosti

Zakonodajalec je kršil načelo pravne države in pravne varnosti, določeno v 2. členu Ustave Republike Slovenije. Načelo pravne varnosti je kršeno z dejstvom, da je zakonodajalec ustvaril posebno pravno fikcijo na področju obligacijskih in korporacijskih razmerij, za katero velja avtonomija strank. Posebej je kršeno načelo zaupanja v pravno državo, saj je takšna ureditev tipična za t. i. zakon presenečenja, ki je prizadel družbenika, kljub temu da je storil vse potrebno, da ne odgovarja za obveznosti družbe.

Zakon določa prenos obveznosti na družbenike v nasprotju s temeljnimi načeli civilnega prava, po katerih je mogoče dolžniku naložiti plačilo obveznosti, če obveznost temelji na pravnem poslu, protipravnosti ravnanja ali pridobitve premoženja, s katerim je povezan določen dolg.

Takšne podlage pa ni zaslediti v omenjeni zakonski ureditvi, ker opustitev izbriše družbenika iz družbe ni protipravno ravnanje in nima škodljivih posledic za družbo, upnike in druge družbenike, saj oni ne odgovarjajo za obveznosti družbe, ne odgovarjajo pa tudi za napake ali opustitve poslovanja, da pravočasno predlaga sodišču določena opravila, kot je vpis izstopa družbenika.

Omenjena sporna določba ZFPPod veže na opustitev izbriše premoženjske posledice za druge osebe, ne da bi le-te mogle vplivati na svoje obveznosti in svoj položaj, potem ko so izstopile iz družbe.¹⁴

Temeljna ideja določb 27. člena ZFPPod temelji na zakonski fikciji, da so družbeniki sami sprožili postopek prenehanja družbe po skrajšanem postopku in dali izjavo v notarski obliki, da družba nima nobenih obveznosti, oziroma nima obveznosti do delavcev, in da prevzamejo vse obveznosti prostovoljno likvidirane družbe po skrajšanem postopku, ki bi se morebiti pojavile v roku enega leta od dneva objave sklepa o izbrisu družbe iz sodnega registra.

Zakonodajalec je namreč z omenjeno fikcijo, da so družbeniki podpisali izjavo pred notarjem o prevzemu odgovornosti, posegel v avtonomijo obligacijskega in korporacijskega prava in prav tako v podjetniško svobodo. To pa je ponovno grobi poseg v načelo pravne države in pravne varnosti.

Fikcija je institucija pravne tehnike, ki se v zakonodaji izjemoma uporabi samo takrat, kadar ni nobenih drugih sredstev za dokazovanje obstoja določenega dejstva. Uporaba zakonske fikcije je izjemoma dovoljena na tistih področjih, kjer se praviloma varujejo določene pravice nekoga do druge osebe; tako je na primer z zakonom predvidena fikcija, da je nasciturus dedič, če se rodi živ. Fikcije ni mogoče izpodbijati (za razliko od domneve) in glede na gramatikalno razlago spornih določil ZFPPod ni dvomov, da gre za fikcijo in ne za domnevo.

Fikcija se v pravu uporabi vedno samo takrat, kadar gre za dejstvo, na podlagi katerega so ob normalnem teku stvari in v skladu z naravo določenega razmerja pravne posledice pričakovane: pravna fikcija se ne more uporabiti v nobenem primeru za ustvarjanje novih nepričakovanih pravnih posledic na področju prava!

V konkretnem primeru so sporna določila ZFPPod, ki postavljajo omenjeno fikcijo, ustvarila posledico, ki je posamezniki niso mogli pričakovati, niti so lahko karkoli storili za varstvo svojih pravic. Z omenjeno fikcijo je namreč nastala popolnoma nova nepričakovana posledica in tudi posledica, ki je v nasprotju s pravnim razmerjem, oblikovanim z voljo udeležencev v tem razmerju in v skladu z zakonom.

¹⁴ Za Državno pravobranilstvo Republike Slovenije je po izjavi generalnega državnega pravobranilca Lucijana Bembiča v omenjeni zadevi odločilen le podatek o tem, kdo je vpisan v sodni register. Po njegovih besedah je omenjeno državno pravobranilstvo vložilo izvršilne predloge zoper 616 družbenikov v višini okoli 3,700.00,00 SIT (Simona Toplak, Država terja žive lastnike mrtvih podjetij, Finance, št. 119 z dne 11.07.2001, str. 5)

Z pravno tehničnimi sredstvi, kot je fikcija, v pravu ni dovoljeno ustvarjati novih nepričakovanih obveznosti za določene subjekte, kot je to zakonodajalec storil z opredelitvijo v določbah 27. člena ZFPPod.

V konkretnem primeru je zakonodajalec uzakonil pravno fikcijo (oziroma domnevo, kot je kasneje ugotovilo Ustavno sodišče), da je družbenik dal izjavo o prevzemu obveznosti brez kakršnegakoli nadomestila. Zakonodajalec je opredelil fikcijo, da so družbeniki dali izjavo, da družba nima nobenih obveznosti, da želijo likvidirati družbo in da nimajo nobenih obveznosti do delavcev. Za takšno zakonsko fikcijo niso izpolnjene temeljne predpostavke, saj zakonodajalec s to fikcijo predpostavlja določeno dejstvo, ki se v nobenem primeru ne bi zgodilo in ki tudi ni v skladu z naravo posla.

Zakonodajalčeva napaka je očitno v dejstvu, da je institucijo korporacijskega prava, ki temelji izključno na volji družbenikov, opredelil kot kogentno fikcijo, katere pa družbeniki ne morejo niti izpodbijati niti je niso imeli možnosti preprečiti.

Zakonodajalec je tako z omenjeno fikcijo, da so družbeniki podpisali listino pred notarjem, v bistvu oblikoval obstoj javne listine, ki jo izda notar. Postopek nastajanja javne listine je s predpisi o notariatu in drugimi predpisi jasno opredeljen. Listina je določeno življenjsko dejstvo, ki ga je mogoče brez posebnih težav tudi materializirati z zapisom na papir in z zapisom določene vsebine, ki ga zapisuje notar v skladu s predpisi o notarskih zapisih.

S fikcijo je mogoče dokazovati obstoj določenega pravnega razmerja, ni pa mogoče s fikcijo nadomestiti javne listine kot podlage za nastanek obligacijskih obveznosti. Uničenje javne listine se lahko nadomesti le s sodno odločbo, podobno kot uničenje vrednostnega papirja v posebnem postopku amortizacije vrednostnega papirja.

V konkretnem primeru je torej zakonodajalec uporabil fikcijo, da je oblikoval določeno javno listino, na podlagi katere nastajajo premoženjske obveznosti posameznih oseb in to objavil v Uradnem listu.

1.3.2. Kršitev načela pravice do sodnega varstva

Zakonodajalec je uredil le delno postopek izbrisa družb po uradni dolžnosti, pri čemer je opredelil le dejanja sodišča in pa morebitna dejanja družbe: pri tem pa ni uredil izvrševanja načela pravice do sodnega varstva posameznika oziroma je uveljavljanje te pravice in pravice do pravnega sredstva z zaprtim sistemom ugovorov in legitimacije celo onemogočil.

Če je zakonodajalec ustvaril fikcijo, da so družbeniki podpisali že omenjeno izjavo o prevzemu obveznosti pred notarjem, potem bi jim moral zagotoviti njihovo pritegnitev v postopek z osebnim obvestilom, da bi lahko s svojim ravnanjem v tem postopku preprečili nastanek posledic, ki temeljijo na zakonsko določeni fikciji.

Po določbah ZFPPod sodišče ni bilo dolžno obveščati družbenikov o začetku postopka za izbris družbe. Družbeniki so imeli pravico vložiti pritožbo zoper objavo v Uradnem listu Republike Slovenije, vendar pa odločanje o individualnih obveznostih ne more temeljiti na objavah v Uradnem listu, ki imajo značaj navadnega obvestila sodišča. Zaradi tega je sankcioniranje

opustitve pritožbe in aktivnega sodelovanja družbenikov zgolj na podlagi objav v Uradnem listu in brez individualnega obveščanja s strani sodišča v nasprotju s temeljnimi ustavnimi načeli o varnosti v sodnih in drugih postopkih, zlasti pa krši pravico do pravnega sredstva v skladu s 25. členom Ustave Republike Slovenije, o katerem mora biti prizadeti osebno obveščen, ne pa preko objave v Uradnem listu.

Pri tem je treba opozoriti, da pritožba zoper objavo imen ustanoviteljev v Uradnem listu ne bi bila utemeljena, saj ustanovitelj, ki ni bil družbenik po ZGD v času začetka postopka za izbris družbe, ni mogel vložiti pritožbe zoper objavo njegovega imena kot ustanovitelja, ker je to dejstvo resnično.

Sodišče bi moralo v skladu z ZFPPod objaviti imena družbenikov z jasno opredelitvijo, da gre za družbenike, ne pa za ustanovitelje, saj zakon izrecno določa, da za obveznosti družbe odgovarjajo družbeniki, ne pa ustanovitelji. Kdo je dejansko družbenik, bi sodišče moralo ugotoviti v postopku izbrisa z vabilom ustanoviteljem, da se izjasni ali dokažejo, da so oziroma niso družbeniki v skladu z določbami ZGD.

1.3.3. Poseg v načelo svobodne gospodarske pobude

V konkretnem primeru je zakonodajalec popolnoma spregledal temeljno zasnovo avtonomne institucije prenehanja družbe po skrajšanem postopku v ZGD in jo povezal s sodnim postopkom, v katerem družbenik ne more aktivno sodelovati.

V zvezi s postopkom obrambe družbenikov je potrebno omeniti, da družbeniki družbe z omejeno odgovornostjo, ki so pravno veljavno izstopili ali pravno veljavno odsvojili svoj delež drugemu družbeniku s podpisom pogodbe in sporočilom poslovodji, nimajo pravne možnosti, da to spremembo vpišejo v sodni register. To je dolžan storiti poslovodja družbe z omejeno odgovornostjo, oni pa z izstopom iz družbe oziroma odsvojitvijo poslovnega deleža nimajo več nobenega pristopa k družbi in nobene pravice ali možnosti, da prisilijo poslovodjo, da opravi pravilen vpis izbrisa družbenika iz sodnega registra.

Predlog sodišču za vpis spremembe družbenika v sodnem registru je v izključni domeni zastopnika družbe, ne pa družbenikov, razen če odmislimo, da bi družbenik lahko vložil tožbo za ugotovitev, da ni več družbenik.

V omenjenem postopku varstva svojih pravic družbenik ni imel pravne možnosti, da varuje svoje pravice. Z vpisom omenjenih sprememb v sodni register pa prav tako ni imel možnosti, da prepreči posledice v samem postopku izbrisa družbe, ki ga je vodilo sodišče po uradni dolžnosti. Takšna pravna institucija in nastanek omenjenih posledic je izključno posledica pomanjkljivosti zakonskih določil zakona o finančnem poslovanju podjetij, ki niso omogočile družbeniku, da varuje svoje pravice v sodnem postopku oziroma drugih postopkih. Varovanje pravic, zlasti pa pravica do pritožbe, je temeljna pravica vsakega človeka, vendar mora biti o sodnem postopku zoper njega osebno obveščen, ne pa s sodnim obvestilom v Uradnem listu.

S tem je zakonodajalec posegel tudi v načelo svobodne gospodarske pobude v skladu s 74. členom Ustave Republike Slovenije, saj je družbenikom onemogočil, da se svobodno izključijo iz podjetništva v skladu za zakonom, ki ureja položaj gospodarskih subjektov. Zakonodajalec lahko določi prenehanje določenega gospodarskega subjekta, ki ne izpolnjuje pogojev za nastop na

trgu subjekta; vendar le na način, ki je predpisan zakonom in je znan v sodobnih gospodarskih sistemih - pri čemer so posledice stečaja ali redne oziroma prisilne likvidacije znane in so enako urejene v civilizacijskem podjetniškem pravu. V spornem zakonu pa je zakonodajalec določil posledice, ki jih v svetu ne poznajo.

Pri tem gre tudi za poseg na področje omejevanja svobodne gospodarske pobude, določene s 74. členom Ustave Republike Slovenije, saj noben družbenik ne bi ustanavljal družbe z omejeno odgovornostjo, če bi vedel, da bo imel takšne posledice, kot jih je nepričakovano uvedel ZFPPOd.

1.3.4. Kršitev načela sorazmernosti interesov države in posameznika

Določila ZFPPOd o uradnem izbrisu družb iz sodnega registra so bila sprejeta izključno zaradi potrebe, da se neaktivne družbe izključijo in izbrišejo in sodnega registra. Obstoje te družb je sicer oviral delo sodišč in drugih organov, ki so evidentirale podatke o družbah, vendar pa neposredno ni vplival na gospodarske tokove, saj je vsak upnik lahko ugotavljal boniteto teh družb z vpogledom v sodni register oziroma na drug način.

Zakonodajalec je s tem zakonom zasledoval tipične organizacijske cilje na področju pravosodja, manj pa vsebinske gospodarske cilje in pravno varnost, kljub temu pa je z zasledovanjem teh v bistvu administrativnih ciljev povzročil nastanek hudih obligacijskih posledic za posameznike na področju odgovornosti za obveznosti drugih pravnih subjektov, ki takšnih posledic niso mogle pričakovati.

V luči načela pravne države in spoštovanja zakona bi sodišča, tako kot je to bilo določeno v petem odstavku 580. člena ZGD, morala izbrisati družbo po uradni dolžnosti iz registra po postopku likvidacije oziroma stečaja takoj po 1. januarju 1995, s tem da bi upniki po izbrisu lahko po ZGD oziroma Zakonu o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji (v nadaljevanju ZPPSL)¹⁵ uveljavljali premoženjske pravice, če je po likvidaciji oziroma po stečaju ostalo premoženje, ki so ga pridobili družbeniki.

Določba 452. člena Zakona o obligacijskih razmerjih jasno ureja razmerje glede odgovornosti prevzemnikov določenega premoženja za dolgove, ki so bili povezani z omenjenim premoženjem.

Z omenjeno ureditvijo je zakonodajalec brez potrebe spreminjal ureditev po 5. odstavku 580. člena ZGD, saj je sodišče bilo dolžno po zakonu izvajati omenjene postopke v začetku leta 1995, vendar tega ni storilo. Zaradi administrativnih potreb je s spornimi določbami zakonodajalec praktično prisilil sodišče v izvajanje 5. odstavka 580. člena ZGD, vendar je posegel po bistveno drugačnem pravnem sredstvu s hudimi posledicami za posameznike. Gre za nesorazmerno varovanje različnih interesov: interesa države in interesa posameznika.

1.3.5. Kršitev načela prepovedi retroaktivnosti zakona

Ustavno načelo o prepovedi povratne veljave pravnih aktov, določeno s 155. členom Ustave Republike Slovenije, je z ZFPPOd očitno kršeno. Zakon je uveljavil odgovornost za obveznosti družbe za nazaj, kar pomeni, da je zakonodajalec družbenike s tem, da celotna odgovornost

¹⁵ Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji, Ur. l. RS, št. 67/93 in 39/97

družbenikov temelji na fikciji in da so podpisali izjavo o prevzemu odgovornosti, zavezal, da plačajo obveznosti družbe, ki so nastale pred uveljavitvijo zakona!

V trenutku uveljavitve zakona družbeniki niso odgovarjali za obveznosti družbe, vsaj ne v takšnem obsegu kot je to določil sporni zakon, ki je družbenike opredelil kot solidarne dolžnike za obveznosti družbe.

Zakonodajalec bi lahko kvečjemu opredelil odgovornost družbenikov za obveznosti družbe od dneva uveljavitve zakona do izbrisa družbe iz sodnega registra, nikakor pa ne more družbenikom naložiti plačila za obveznosti družbe za obdobje, ko niso bili dolžniki po nobeni pravni podlagi; za nazaj pa celo za čas pred 31. decembrom 1994, ko niso odgovarjali za obveznosti družbe po 6. odstavku 580. člena ZGD, saj tega niso bili dolžni, razen v mejah določil 6. člena ZGD, ki ureja spregled pravne osebnosti, torej če so družbo kot pravno osebo zlorabili za doseg ciljev, ki so zanje kot posameznike prepovedani, ali če so pravno osebo zlorabili za oškodovanje svojih upnikov, ali če so v nasprotju z zakonom ravnali s premoženjem pravne osebe kot s svojim premoženjem, ali če so v svojo korist ali v korist kake druge osebe zmanjšali premoženje družbe, in so vedeli ali bi morali vedeti, da ta ne bo sposobna poravnati svojih obveznosti tretjim osebam.

Tako je zakonodajalec ravnal v skladu s 6. odstavkom 580. člena ZGD, ki je določal, da od 31. decembra 1994 družbeniki, ki niso uskladili družbe z določbami ZGD, odgovarjajo kot družbeniki v družbi z neomejeno odgovornostjo; tedaj ni bilo sporno, da družbenik odgovarja le za obveznosti, ki so nastale od 1. januarju 1995, torej od dneva, ko so bili zakonsko opredeljeni kot nosilci odgovornosti za obveznosti družbe z izenačenjem položaja in odgovornosti družbenih v družbi z neomejeno odgovornostjo, ki je osebna družba!

Takšna razlaga bi bila tudi sprejemljiva pri ZFPPod, vendar pa takšne razlage ne dovoljuje dikcija njegovega 27. člena, ker pač temelji na fikciji, da so družbeniki dali izjavo o prevzemu odgovornosti za vse obveznosti, tudi tiste, ki so nastale pred 1. januarjem 1995. Zakon je torej posegel tudi v pravno stanje pred 1. januarjem 1995, saj je spremenil ureditev, ki je veljala dotlej.

1.3.6. Kršitev ustavnega načela o usklajenosti pravnih aktov

Pri vpisu podatkov o gospodarskih družbah v sodni register ločimo konstitutivne in deklarativne vpise. Konstitutivni vpisi se nanašajo na vpis družbe z namenom, da pridobi status pravne osebe, vpis osnovnega kapitala, vpis dejavnosti in vpis firme ter vpis družbenika ob ustanovitvi družbe. Ostali vpisi, kot so vpisi zastopnika in spremembe družbenikov, so le deklarativne narave. Za prenehanje statusa družbenika pri odsvojitvi poslovnega deleža v skladu s 416. členom ZGD zadošča podpis pogodbe o odsvojitvi poslovnega deleža in sporočilo z dokazom o prenosu poslovnega deleža poslovodji. Ko so omenjena dejanja opravljena, prenehajo družbeniku vse pravice, obveznosti in odgovornosti.

Zakon predpisuje notarsko obliko za pogodbo o odsvojitvi poslovnega deleža zaradi tega, ker gre za pomembno premoženjsko pravico.

Pri izstopu iz družbe pa gre za člansko pravico, ki jo družbenik uveljavlja samo z izjavo, za katero zakon ne določa nobene formalne oblike, razen če je določena v družbeni pogodbi. Če je v družbeni pogodbi opredeljena pravica do izstopa, jo lahko družbenik uveljavlja tako, da s tem

seznanj ostale družbenike in poslovodjo. Pravne posledice izstopa pa so urejene že v samem ZGD, tako da z izstopom prenehajo pravice družbenikov, premoženjske pravice pa ureja zakon, če se družbeniki drugače med seboj ne dogovorijo. Pri izstopu iz družbe poslovni delež preneha in zaradi tega družbenik na podlagi dejstva, da poslovnega deleža ni, nima niti nobenih pravic do družbe. Za izstop ni potrebna nobena listina v notarski obliki po samem ZGD, čeprav za vpis izstopa družbenika iz družbe z omejeno odgovornostjo Uredba o vpisu družb in drugih pravnih oseb v sodni register¹⁶ zahteva tudi izjavo o izstopu v notarskem zapisu, vendar le zaradi vpisa izstopa v sodni register. Z ZGD to ni predvideno. Tako je nesporno kršeno načelo usklajenosti pravnih aktov, saj podzakonski pravni akt uveljavlja strožjo pravno obliko določenega akta kot sam zakon.

Zakonodajalec je z ureditvijo postopka v 27. členu spornega zakona o uradnem izbrisu družbe praktično opredelil vpis oziroma izbris družbenika iz družbe kot konstitutivni vpis, saj veljajo premoženjske posledice prevzema odgovornosti samo za tiste družbenike, ki so evidentirani v sodnem registru, ne glede na to, ali so dejansko v času začetka postopka o izbrisu družbe bili družbeniki po določilih ZGD. Zakonska fikcija, da so družbeniki, evidentirani v sodnem registru, dali izjavo o prevzemu obveznosti, se nanaša samo na tiste družbenike, ki so dejansko imeli status družbenika po ZGD, ne pa po evidenci v sodnem registru. Glede na praktično izvedbo postopka po ZFPPod pa so odgovorni družbeniki za obveznosti družbe dejansko postali vsi tisti družbeniki in ustanovitelji, ki so bili evidentirani v sodnem registru, ne glede na to, ali so ali niso dejansko imeli statusa družbenika po določbah ZGD. Tudi tukaj gre za očitno kršitev ustavnega načela usklajenosti pravnih predpisov.¹⁷

Razumljivo je, da je na ta način zakonodajalec posegel tudi na področje kršitve načela varovanja pričakovanih pravic oziroma varovanja določenega stanja, v katerem ne morejo nastati nepričakovane obveznosti.

1.3.7. Kršitev načela usklajenosti pravnih aktov z mednarodnim pravom

S spornimi določbami ZFPPod je zakonodajalec v bistvu spremenil temeljno zasnovo opredelitve pravnega statusa družbe z omejeno odgovornostjo in posegel v temeljno načelo ločenosti družbe in družbenika pri kapitalski družbi. Takšno poseganje na druga pravna področja zaradi administrativnih učinkov, kot je čiščenje sodnega registra, je nesprejemljivo! Načelo ločenosti med družbo in družbenikom je eno temeljnih načel korporacijskega prava pri kapitalskih družbah v vseh pravnih sistemih in prav tako v našem pravnem sistemu.

¹⁶ Ur. l. RS, št. 20/94

¹⁷ Ob tem pa je treba opozoriti na temeljno napako, ki jo je v vseh omenjenih postopkih storilo registrsko sodišče, ki v Uradnem listu ni objavljalo družbenikov, temveč ustanovitelje, kar pa je povsem v nasprotju z določbami ZGD, kajti ustanovitelji in družbeniki pri družbi z omejeno odgovornostjo niso vedno iste osebe. Omenjena napaka sodišča bi v sodnih postopkih povzročala številne spore, saj lahko vsak družbenik, ne glede na omenjeno fikcijo o tem, da je kot družbenik podpisal izjavo o prevzemu obveznosti, dokazuje, da on v času začetka veljavnosti ZFPPod ni bil družbenik po določbah ZGD. Objava imen ustanoviteljev je posledica nedorečenosti Uredbe o vpisu družb in drugih pravnih oseb v sodni register, ki ne pozna vpisa spremembe družbenika, temveč le spremembo ustanovitelja, kar pa je v neposrednem nasprotju z načelom ločenosti ustanovitelja od družbenika po ZGD. Ustanovitelj je vedno ustanovitelj, vendar pa ni nujno, da je vedno tudi družbenik. V sodnem registru se spreminja družbenik, ne pa ustanovitelj, ki ostaja v sodnem registru vedno evidentiran kot ustanovitelj.

Takšno ravnanje zakonodajalca pomeni kršitev ustavnega načela usklajenosti zakonov z načeli mednarodnega prava, določenega z 2. odstavkom 153. člena Ustave Republike Slovenije. V nobenem tujem pravnem sistemu družbenik ne odgovarja za obveznosti družbe z omejeno odgovornostjo ali delničar za obveznosti delniške družbe, razen če zlorablja družbo v luči spregleda pravne osebnosti, ki je korektno urejena v 6. členu ZGD. Nemogoče si je zamisliti, da bi tuja sodišča priznala sodbe slovenskih sodišč, ki bi temeljila na spornih določbah ZFPPod in dovolila izvršbe na premoženju tujih družbenikov, saj bi to bilo v nasprotju načeli korporacijskega prava v evropskem pravnem prostoru. Načelo o ločenosti družbenika in kapitalske družbe je temeljno načelo mednarodnega korporacijskega prava!

1.3.8. Kršitev načela enakosti vseh upnikov

S spornimi določbami ZFPPod je zakonodajalec posegel tudi na področje načela enakega poplačila vseh upnikov na premoženju dolžnika kot temeljnemu načelu v mednarodnem gospodarskem pravu.

Temu služi institucija stečaja, ki varuje načelo enakopravnosti upnikov pri poplačilu, razen kadar gre za ločitvene ali izločitvene upnike. V konkretnem primeru prenehanja družbe, ki ga na poseben način ureja zakonodajalec v spornih določbah, pa preneha družba po postopku izbrisa, ob predpostavki, da bodo njeni upniki v celoti poplačani na podlagi pismene izjave o prevzemu obveznosti družbenikov. To je teoretična pravna konstrukcija, ki v praksi ni izvedljiva, saj bodo le izjemoma družbeniki zmožni poplačati vse obveznosti družbe. V večini primerov družbeniki s svojim celotnim premoženjem ne morejo poplačati obveznosti družbe, saj te obveznosti, zaradi zamudnih obresti in same višine te obveznosti, daleč presegajo vrednost premoženja, s katerim družbeniki razpolagajo. To pa pomeni, da bodo realizirali poplačilo svojih terjatev le upniki družb, ki bodo prvi oziroma ki imajo izvršilne naslove in lahko takoj, pod določenimi pogoji, posežejo z rubežem na premoženje družbenikov. Tisti upniki, ki ne bodo sočasno zaradi postopkov na sodišču dosegli pravice do izvršbe, bodo ostali brez poplačila. Tako bodo le prvi upniki lahko posegli po premoženju družbenikov in se poplačali s prodajo njihovega premoženja na dražbi, medtem ko bodo morali drugi upniki šele vlagati tožbe za doseganje izvršilnega naslova.

Z drugimi besedami: za izvedbo konkretnih postopkov je zakonodajalec omogočil neenakopravnost med upniki pri poplačilu svojih terjatev. Enakopravnost bi bilo mogoče doseči le pri tistih družbenikih, ki so pravne osebe, pri katerih bodo upniki predlagali začetek stečajnega postopka, ne pa tudi pri fizičnih osebah.

S takšno obliko prenehanja pravnih oseb niso podane dejanske možnosti, da se vsi upniki izbranih pravnih oseb poplačajo na enak način oziroma so prizadeti na enak način. To je nedvomno kršitev načela usklajenosti pravnih aktov zlasti s temeljnimi mednarodno priznanimi načeli o enakopravnosti vseh upnikov. Omenjena neenakopravnost je posledica zakonske fikcije, na podlagi katere družbeniki postanejo dolžniki upnikom izbranih pravnih oseb, do katerih pa upniki nimajo enakih možnosti oziroma plačila. Neenakopravnost je še posebej očitna glede na dejstvo, da vsi družbeniki ne razpolagajo z enakim premoženjem in da sodni postopki niso vodeni sočasno zoper vse družbenike. Ureditev, ki jo predvideva Zakon o izvršbi in

zavarovanju,¹⁸ kadar je več upnikov pri posameznem dolžniku, je v konkretnem primeru neizvedljiva, saj je položaj posameznih upnikov v razmerju do izbrisane družbe različen.

1.3.9. Zakonski prenos podjetniškega rizika v obliki prenosa rizika sistema

Pravna država ne ščiti udeležencev na trgu pred riziki podjetništva, mora pa varovati vsakega udeleženca v pravnem prometu pred nepričakovanimi posledicami rizika sistema, zlasti pa pred nepričakovanimi spremembami pravnega sistema, zlasti če bi te spremembe imele povratne (retroaktivne) posledice.

V primeru spornih določb ZFPPOd gre za tipično dejanje zakonodajalca, s katerim je prenesel na družbenike kapitalskih družb rizik spremembe sistema, ne pa rizika podjetništva. Družbeniki v družbi z omejeno odgovornostjo niso aktivno vključeni v proces podjetništva, saj družbo vodi poslovodja na svojo lastno odgovornost kot dober gospodarstvenik. Družbeniki tudi ne morejo bistveno posegati v vodenje podjetja in zaradi tega iz koncepta družbe z omejeno odgovornostjo sledi, da družbeniki prevzemajo tveganje za obveznosti družbe le v obsegu svojega, v družbo vloženega kapitalskega deleža. Pred temi riziki se morajo družbeniki varovati z internimi instrumenti in s svojimi pravicami, ki jih imajo do zastopnika oziroma poslovodje družbe.

Pred spremembami podjetniškega sistema kot takega pa mora biti družbenik oziroma vsak udeleženec na trgu zavarovan s temeljnimi principi pravne države, ki je dolžna varovati pravna razmerja, pravice, obveznosti in odgovornosti, kot so bile oblikovane z voljo udeležencev v času njihovega nastajanja oziroma prenehanja po njihovi volji.

1.3.10. Kršitev načela varstva zasebne lastnine in pričakovanih pravic oziroma posledic

Z spornimi določbami ZFPPOd je zakonodajalec posegel tudi na področje varovanja lastninskih pravic družbenika v skladu s 33. členom Ustave Republike Slovenije, saj je določil plačilo tujih obveznosti, ne da bi bile izpolnjene temeljne pravne predpostavke za poseg v zasebno lastnino.

V evropski pravni teoriji je pojem pričakovane pravice institucija, ki jo mora zakonodajalec spoštovati zaradi zaščite pravne varnosti udeležencev v pravnih razmerjih. Kadar se govori o instituciji pričakovane pravice, ne gre samo za pričakovano premoženjsko pravico, ampak se omenjeni pojem nanaša na zaščito pred nepričakovanimi pravnimi posledicami. Za institucijo pričakovane pravice je pomembno, da je pravno razmerje oblikovano tako, da lahko udeleženci upravičeno pričakujejo določene koristi oziroma da upravičeno pričakujejo, da določene posledice ne bodo nastopile. V pravu ni sporno, da poseg v pričakovane pravice ni dovoljen, če je v cilju razpolaganja opravljenih že toliko dejanj, da nastanka pričakovane pravice ni mogoče več preprečiti. Enako velja za družbenika, ki je storil vse v skladu z zakonom (na primer, da je izstopil iz družbe). Ne morejo ga zadeti posledice, ki jih ni pričakoval, niti ji je mogel pričakovati, saj je storil vse, kar je bilo mogoče od njega pričakovati v skladu z veljavnim zakonom in pravnim redom.

V konkretnem primeru je družbenik, ki je izstopil iz družbe, njegov izstop pa ni bil vpisan v sodnem registru, storil vse potrebno, da je lahko utemeljeno pričakoval, da za obveznosti družbe

¹⁸ Ur. l. RS, št. 51/98

ne bo odgovarjal. Družbenik, ki je izstopil ali je s prodajo veljavno prenesel svoj poslovni delež na drugo osebo, ni bil dolžan opraviti postopka registracije (to je dolžnost poslovodje), da bi preprečil nastanek njemu znanih posledic in pričakovanih posledic ob trenutku izstopa oziroma prenosa poslovnega deleža.

Celotna institucija izbrisa gospodarskih družb iz sodnega registra po uradni dolžnosti v skladu s spornimi določbami ZFPPod kaže na napačno srečanje prava s socialno realnostjo v družbi, pri čemer pa zakonodajalec ni upošteval pravnih nedorečenosti, ki so nastale ob uvajanju podjetništva in oblikovanju tržnega sistema v začetku devetdesetih let, prav tako ne težav z uveljavljanjem ZGD in težav z neustreznim pristopom sodišč k omenjeni problematiki. Zakonodajalec bi se moral zavedati, da s sprejemanjem takšnih zakonskih predpisov posega v omenjena ustavna načela in civilizacijske vrednote, ki ga zavezujejo k njihovem spoštovanju. V bistvu je zakonodajalec posegel v človekove pravice, ki v tem primeru sovpadajo z ustavnimi in civilizacijskimi pravnimi pravicami oziroma načeli.

Zakonodajalec je tisoče državljanov Republike Slovenije, ki so imeli status družbenika, postavil pred dejstvo, da morajo plačevati visoke zneske zaradi zakonske fikcije, da so s podpisom izjave pred notarjem prevzeli odgovornost za obveznosti družbe, s katero niso imeli nič opraviti, razen da so bili njeni ustanovitelji. Takšne pravne ureditve ni mogoče najti v evropskih nacionalnih sistemih, tuja pa je tudi zgodovinski pravni evoluciji na področju oblikovanja temeljnih načel korporacijskega prava. Pristojnost zakonodajalca za oblikovanje določenih pravnih razmerij mora biti ob konkretnem izvajanju zakonodajnih aktov preverjena v luči ustavnih načel, zlasti načel o pravni državi in pravni varnosti.

1.4. Posledice Zakona o finančnem poslovanju podjetij

V sodnih registrih je bilo na podlagi ZFPPod iz sodnega registra gospodarskih družb izbranih 17.080 podjetij. V izbranih družbah je bilo ob izbrisu vsaj takšno število družbenikov, ki so bili ustanovitelji teh podjetij.

S tretjim poglavjem tega zakona je bilo preko pravne fikcije, da družbeniki s pisno izjavo pred notarjem soglašajo s prenosom neporavnanih obveznosti družbe na sebe, prenešeno breme plačila na družbenike in ustanovitelje.

Sodišča so na predlog upnikov o nadaljevanju postopkov izbranih družb proti ustanoviteljem družbe začela izdajati izvršilne predloge proti družbenikom brez predhodnih postopkov o ugotavljanju spregleda pravne osebe. Odpravki izvršilnih predlogov so se v večini primerov izvajali na naslov izbranih družb, tako da mnogim družbenikom izvršilni postopki niso bili vročeni. Tako so se srečali s pravnomočnimi posledicami izvršbe brez možnosti obrambe pred izvršilnimi predlogi.

V izvršilnih postopkih so se izvajale zaplembe sredstev na računih in zaplembe premoženja, kar je poseglo v družinska razmerja pri posameznih družbenikih. Na ta način se število prizadetih po tem zakonu povzpne na vrtoglave številke (po oceni Civilne iniciative izbranih podjetij približno 75.000 oseb), saj so posledice izvršb nosili tudi člani družin. Priča smo razapadanju družin in slabljenju materialnega položaja dela populacije, ki je bila povezana z družbeniki izbranih družb.

Materialnemu uničenju ustanoviteljev izbrisanih družb, v mnogih primerih pa tudi njihovih družinskih članov, je sledil umik teh družbenikov iz profesionalnega dela. Pod težo obremenitev so mnogi med družbeniki izbrisanih podjetij tudi prenehali s svojo delovno aktivnostjo. Ta prekinitev pa ni bila pogojena samo s težo materialnega bremena, ampak ta isti zakon onemogoča aktivno delo na odgovornih delovnih mestih za osebe, ki so v konfliktu z ZFPPod. Družbeniki so pripeljani v situacijo, da morajo poravnati dolgove izbrisane družbe, na drugi strani pa jim ta isti zakon onemogoča aktivno delo, s katerim bi ustvarjali dohodke za pokrivanje teh obveznosti. To je položaj, ki je v nasprotju s temeljnimi načeli ustave o enakopravnosti pri sodelovanju na trgu dela in kapitala. Praktično položaj družbenika pomeni, da se ne more aktivno ponuditi na trgu s svojimi sposobnostmi in znanji kot enakopraven član družbe, saj je z dikcijo ZFPPod opredeljen z omejeno opravilno sposobnostjo. S tem je zakon onemogočil vsaj 17.080 podjetnikom, ki so v zgodnji fazi podjetništva v Sloveniji pokazali interes in voljo sooblikovati nova razmerja na trgu dela in kapitala, aktivno sodelovanje pri pridobivanju dohodka in skrb za svoj lasten materialni položaj.

Glede na dejstvo, da izvršbe ne učinkujejo zunaj meja Slovenije, se izvršbe ne izvajajo na družbenikih, ki nimajo premoženja v Republiki Sloveniji. Takšen položaj je diskriminatoren do družbenikov, ki imajo premoženje na področju Republike Slovenije v primerjavi s tistimi, ki so uspeli svoje premoženje pravočasno prenesti v tujino. Negativen učinek pa ima tudi na potencialne tuje vlagatelje za odpiranje gospodarskih družb na področju Republike Slovenije, saj je v nasprotju s korporativnim pravom, uveljavljenim v vseh državah Evropske unije, ogroženo njihovo zasebno premoženje v Sloveniji.

Upniki so na podlagi ZFPPod intenzivno posegli po možnosti, da svoje terjatve izterjajo od družbenikov izbrisanih družb. Pri tem so uveljavljali izterjavo glavnice in zakonitih obresti, ki so večkratno presegli višino glavnice. Obstajajo tudi indici, da so posamezne družbe poleg svojih terjatev izterjevale tudi kupljene terjatve in si s tem ustvarile dodaten vir prihodkov. Na podlagi takšne uporabe zakona je bilo 17.080 državljanov Republike Slovenije postavljenih v suženjski odnos, saj mnogi svojih obveznosti zaradi metode obračuna obresti ne bodo nikoli mogli poplačati. Zakon je odstranil 17.080 ljudi iz aktivnega življenja in možnosti zagotavljanja lastne eksistence na podlagi svoji sposobnosti in znanj.

Po začetnem šoku družbenikov so se družbeniki izbrisanih družb organizirali v Civilno iniciativo nasilno izbrisanih podjetij. Istočasno so posamezniki sprožili spore pred Evropskim sodiščem za človekove pravice, kjer poteka trenutno 18 tožb.

1.4.1. Načela Zakona o finančnem poslovanju podjetij in njihovo dejansko uresničevanje

ZFPPod je imel naslednja namena¹⁹: (1) jasno urediti dolžnosti podjetij na področju finančnega poslovanja in (2) urediti postopek izbriša gospodarskih družb iz sodnega registra brez predhodne likvidacije. Zakon je opredelil temeljna načela zakona. V nadaljevanju navajamo

¹⁹ Povzeto po obrazložitvah Zakona o finančnem poslovanju podjetij, sprejet na 15. redni seji Državnega zbora Republike Slovenije 30. junija 1999, EPA 0832-II, objavljen v Ur. l. RS, št. 64/99.

načela, kot jih je opredeljeval zakon, in njihovo konkretizacijo oziroma uresničevanje v času veljavnosti zakona.

a) načelo skrbnega finančnega poslovanja podjetij, katerega uresničitev se zagotavlja tudi z ustrezno odškodninsko odgovornostjo v primeru kršitve

Dejansko stanje: To načelo se v praksi ni nikoli uveljavljalo v skladu z zakonom, saj ni bila nikoli ugotavljana individualna kršitev družbenika, ampak je zakon linearno določil, da se po izbrisu bremena družbe prenesejo na družbenike kot fizične osebe.

b) načelo enakega obravnavanja upnikov

Dejansko stanje: To načelo ni uveljavljeno. V izvajanju zakona je glede na obseg bremen v posameznih primerih položaj upnikov neenak in s tem diskriminatoren. Zakon nalaga poplačila dolga solidarno od vseh družbenikov. Izvršbe se poplačujejo po vrstnem redu in dokler ni izčrpana ena izvršba, druga ne more biti poplačana. Ekonomska moč dolžnika pa v večini primerov ne zadošča za poplačilo vseh upnikov. Iz primerov, opisanih v nadaljevanju, izhaja, da se je v mnogih primerih močnejši upnik, ki je bil po naravi stvari tudi odgovornejši, izognil plačilu obveznosti, poplačilo obveznosti pa se je uveljavljalo od drugih družbenikov v vrstnem redu. Vrstni red pa je odvisen od sodišč, ki izdajajo izvršbe na podlagi zahtevkov upnikov.

c) prenehanje pravnih oseb, ki nimajo premoženja, brez predhodnega postopka likvidacije

Dejansko stanje: Sodišča niso ugotavljala dejanskega stanja premoženja pravnih oseb pred izbrisom, ampak so izbrise izvajala na podlagi aktivnosti transakcijskega računa in neoddajanja zaključnih računov, ne pa na podlagi dejanskega stanja v družbah. Glede na postopke vročitev posameznih izvršb, pa so mnogi dolžniki zamudili roke za pritožbe, tistim, ki pa so se pritožili, pa v glavnem niso upoštevali argumentov o obstoju premoženja družbe.

d) zaščita pravnih interesov upnikov in družbenikov oziroma delničarjev, ki se zagotavlja s pravnimi sredstvi v postopku izbrisa, javnimi objavami in pravnimi posledicami izbrisa.

Dejansko stanje: Zaščita delničarjev iziroma družbenikov ni bila uveljavljena, saj je zakon predvidel, da so univerzalni pravni nasledniki ustanovitelji, kar pa v mnogi primerih ni odraz dejanskega stanja, saj so mnogi izstopili ali prodali svoje deleže, pa sodišče tega ni upoštevalo. Pri prenosu obveznosti je zakon izenačil tiste, ki so se z družbo okoristili, in tiste, ki so doživeli propad svojih družb zaradi tržnih in finančnih razmer, ki so nastale pred uveljavitvijo zakona v nekem drugem pravnem okolju. Možnosti pritožbe so bile z zakonom omejene zgolj na dokazovanje obstoja premoženja družbe, pa še te okoliščine (denimo zapadlih terjatev) sodišča v postopku pritožb niso upoštevala. S tem je bilo dejansko brez ustreznih pravnih postopkov obtoženo vsaj 17.080 državljanov, da poplačajo obveznosti, ki jih je nemogoče poplačati kot fizična oseba. Zakonodajalec je namreč z fikcijo, da so družbeniki podpisali izjavo pred notarjem o prevzemu odgovornosti, posegel v avtonomijo obligacijskega in korporacijskega prava in prav tako v podjetniško svobodo. To pa je ponovno grobi poseg v načelo pravne države in pravne varnosti. Za takšno zakonsko fikcijo niso izpolnjene temeljne predpostavke, saj zakonodajalec s to fikcijo predpostavlja določeno dejstvo, ki se v nobenem primeru ne bi zgodilo in ki tudi ni v skladu z naravo posla. Zakonodajalčeva napaka je očitno v dejstvu, da je institucijo

korporacijskega prava, ki temelji izključno na volji družbenikov, opredelil kot kogentno fikcijo, katere pa družbeniki ne morejo niti izpodbijati, niti je niso imeli možnosti preprečiti.

1.5. Pobude za ustavno presojo Zakona o finančnem poslovanju podjetij²⁰

Potem, ko je Državni zbor sprejel Zakon o finančnem poslovanju podjetij, je bil ta zakon predmet več poizkusov ustavne presoje določil tega zakona, ki mu tudi v obrazložitvah tega zakona očitamo protiustavne posledice.

U-I-264/99	Datum: 28.02.2000
Očitek	Pobudnik ustavne presoje očita, da so določbe 38. člena ZFPPod ni v neskladju z ustavo. Pobuda za ustavno presojo se nanaša na finančno poslovanje proračunskih uporabnikov.
Izrek	Zadeva ni povezana s tretjim poglavjem ZFPPod.

U-I-135/0	Datum: 09.10.2002 * pridruženih več istovrstnih zadev
Očitek	Napadan je 4. in 5. odstavek 27. člena ZFPPod v zvezi s 394. členom ZGD. Gre za sporno določilo zakona, ki je predmet urejanja s tem predlogom zakona.
Izrek	Do končne določitve je Ustavno sodišče 23.05.2002 zadržalo izvrševanje tretjega poglavja ZFPPod ter 6. odstavka 580. člena Zakona o gospodarskih družbah. Prekinejo se vsi pravdni in izvršilni postopki, začetni zoper družbenike tistih družb, ki so izbrisane na podlagi tretjega poglavja ZFPPod, in katerih temelj odgovornosti je 4. in 5. odstavek 27. člena ZFPPod, ter 6. odstavka 580. člena ZGD, novih takšnih postopkov pa ni mogoče začeti. Določen je tudi način revalorizacije terjatev upnikov po 4. in 5. odstavku 27. člena ZFPPod in 6. odstavka 580. člena ZGD v skladu z rastjo srednjega tečaja evra na Banki Slovenije. V končni odločitvi je Ustavno sodišče odločilo, da so določbe o prenosu obveznosti na družbenike v neskladju z ustavo, v kolikor se nanašajo na vse družbenike. Presodilo je, da takomenovane aktivne družbenike ta določila niso v neskladju in da je potrebno v skladu s tem stališčem razlagati navedena določila. Sodišča so v tem smislu tudi vodila nadaljnje postopke.

U-I-56/04	Datum: 01.04.2004
Očitek	Napadan je 4. in 5. odstavek 27. člena ZFPPod v zvezi s 394. členom ZGD. Gre za sporno določilo zakona, ki je predmet urejanja s tem predlogom zakona.
Izrek	Pobuda se zavrne s sklicevanjem na U-I-135/00, s katerim je že razveljavilo navedeni določbi, če se nanašajo na družbenike, ki v smislu obrazložitve odločbe niso odgovorni za obveznosti družbe (US uvede razlikovanje med aktivnimi in pasivnimi družbeniki).

U-I-409/02	Datum: 09.07.2004
Očitek	Napadan je 4. in 5. odstavek 27. člena ZFPPod v zvezi s 394. členom ZGD. Gre za sporno določilo zakona, ki je predmet urejanja s tem predlogom zakona.
Izrek	Pobuda se zavrne s sklicevanjem na U-I-135/00, kjer US že ugotovi, da ni neskladnosti z ustavo. Pri tem US odloči: »US ni pristojno za presojo medsebojne skladnosti posameznih zakonov, razen če neskladje med zakoni pomeni tudi kršitev načel pravne države.«

²⁰ Za vse naveden primere v tem poglavju ima Civilna iniciativa nasilno izbranih podjetij imena in priimke, nazive izbranih gospodarskih družb in dokumentacijo o postopkih.

U-I-267/05	Datum: 11.01.2007
<i>Očitek</i>	Mednarodno društvo za civilni nadzor varovanja človekovih pravic dokazuje, da ker sklep o izbrisu družbe po 33. členu ZFPPOd ni vseboval imen družbenikov oziroma delničarjev, zaradi česar ti niso bili obveščeni o sklepu o izbrisu, niti naj jim ta ne bi bil vročen, zato jim je bila s tem kršena pravica do pravnega sredstva iz 25. člena ustave v zvezi s 154. členom ustave.
<i>Izrek</i>	Pobuda se zavrže zaradi pomanjkanja pravnega interesa, saj imajo po ustaljeni pravni presoji politične stranke, društva, zbornice in združenja pravni interes le za izpodbijanje predpisov, ki neposredno posegajo v njihove pravice, pravne interese ali pravni položaj. Za postopke, ki jih ti subjekti vlagajo v imenu svojih članov in zaradi njihovih interesov, ali ker menijo, da uveljavljajo splošen interes, s čimer njihov pravni interes po mnenja US ni izkazan.

U-I-280/06	Datum: 15.02.2007	* up. 715/06, up. 729/06
<i>Očitek</i>	Pobudnik ustavne pritožbe zoper sklep Okrožnega sodišča v Celju in zoper sklep Višjega sodišča v Celju, saj je svoj delež v izbrisani družbi prenesel na novo družbenico, ki pa ni poskrbela za ustrezne spremembe v sodnem registru.	
<i>Izrek</i>	Pobuda se zavrže zaradi pomanjkanja pravnega interesa.	

U-I-215/08	Datum: 06.11.2008
<i>Očitek</i>	Pobudnik napada sklep Višjega sodišča v Ljubljani in sklep Okrajnega sodišča v Kranju, ker mu ni bil vročen sklep o izvršbi, zaradi retroaktivne veljave zakona.
<i>Izrek</i>	Zavržene so vse tri točbe pobude, ker je ustavna pobuda prepozna, ker pravna sredstva niso izčrpana in ker napaden akt ni več v veljavi.

Poudariti velja, da je bilo pobud več: največji del pobud je Ustavno sodišče pridružil zadevi U-I-135/00.²¹

Najpomembnejša je nedvomno odločba U-I-135/00, ki je uveljavilo delitev na t.i. aktivne in pasivne družbenike, kar je prav tako unikum v primerjalni pravni ureditvi. S to odločbo je Ustavno sodišče presodilo, da za aktivne družbenike določila 4. in 5. odstavka 27. člena ZFPPOd v povezavi s 394. členom ZGD niso v neskladju z ustavo.

Ustavna sodnica dr. Dragica Wedam Lukić je k navedeni odločbi Ustavnega sodišča podala delno odklonilno in delno pritrdilno ločeno mnenje²². Pri tem navaja, da je sama »ves čas zastopala stališče, da izpodbijanja ureditev pomeni poseg v navedene ustavne pravice in da bi jo moralo zato Ustavno sodišče v skladu s tretjim odstavkom 15. člena ustave presoati po strogem testu sorazmernosti. {...} Izbris družbe, ki je bila ustanovljena v skladu z zakonom, je po mojem mnenju poseg v pravico do svobodne gospodarske pobude družbe in družbenikov iz prvega odstavka 74. člena ustave, saj je obstoj družbe temeljni pogoj za to, da se ta pravica sploh lahko uresničuje. Menim tudi, da pomeni določitev osebne odgovornosti družbenikov za obveznosti kapitalske družbe (družbe z omejeno odgovornostjo in delniške družbe), to je 'spregled pravne osebnosti', poseg v lastninsko pravico družbenikov iz 33. člena ustave. {...} Vendar v konkretnem

²¹ K zadevi U-I-135/00 so bile s sklepom Ustavnega sodišča pridružene zadeve št. U-I-264/00, 297/00, 78/01, 96/01, 98/01, 115/01, 148/01, 156/01, 190/01, 191/01, 192/01, 194/01, 196/01, 189/01, 10/02, 16/02, 202/02, 251/01, 260/01 in 263/01.

²² Odločba Ustavnega sodišča v zadevi U-I-135/00 z dne 25.10.2002

primeru ne gre za ureditev odgovornosti za lastne obveznosti, temveč gre pri spregledu pravne osebnosti za to, da je družbenik proti svoji volji odgovoren za obveznosti družbe, ki ima samostojno pravno osebnost in lastno premoženje, ki je ločeno od premoženja družbenikov. Gre torej za vzpostavitev odgovornosti za obveznosti drugega pravnega subjekta, kar po mojem mnenju ne more biti zgolj določitev načina pridobivanja in uživanja lastnine iz prvega odstavka 67. člene ustave.«

Dr. Wedam Lukićeva o tem nadaljuje: »Sprememba odgovornosti družbenika pomeni poseg v njegov pravni položaj, kakršnega je ta v skladu z zakonom pridobil ob ustanovitvi družbe, in ne samo v njegovo pričakovanje, da mu ne bo treba odgovarjati za obveznosti družbe. Zato menim, da bi moralo Ustavno sodišče izpodbijano ureditev preizkusiti tudi kot poseg v omenjeni dve pravici in ne samo z vidika kršitve načela zaupanja v ustavo.«

Pri vprašanju primerno ureditve, po kateri se po preteku roka za uskladitev družbe odgovornost družbenikov razume kot odgovornost družbenikov v družbi z neomejeno odgovornostjo, ustavna sodnica pritrjuje stališču Ustavnega sodišča, saj meni, da je »zakon s tem, ko je za primer neuskladitve uveljavil osebno odgovornost družbenikov, družbi v bistvu priznal status družbe z neomejeno odgovornostjo, ker za družbo z omejeno odgovornostjo več ne izpolnjuje pogojev. Takšna posledica se zdi povsem primerna in sorazmerna sankcija, potrebna zaradi varstva pravic upnikov in varnosti pravnega prometa...«

Toda, dr. Dragica Wedam Lukić oporeka takšni logiki v primeru izbrisa in posledične osebne odgovornosti po tretjem poglavju ZFPPOd. »Po izpodbijani 2. točki prvega odstavka 25. člena tega zakona se gospodarska družba po uradni dolžnosti izbriše iz registra, če nima premoženja, po drugem odstavku istega člena pa se domneva, da družba nima premoženja, če v zadnjih dvanajstih mesecih ne opravlja izplačil preko svojega računa. Po mojem mnenju pomeni izbris iz tega razloga očitno nesorazmerno sankcijo glede na težo 'kršitve'. Vprašanje je namreč, ali je nedelovanje družbe samo po sebi takšno nedopustno ravnanje, ki bi upravičevalo tako drastično sankcijo, saj nekatere primerjalnopravne ureditve poznajo tudi institut nedelujočih družb. {...} Prizadeti upniki pa imajo še vedno na razpolago tudi druge instrumente za varstvo svojih pravic (stečaj, izpodbijanje pravnih poslov dolžnika, spregled pravne osebnosti po splošnih predpisih). Veliko število nerešenih primerov pa tudi ne more biti zadosten argument za poseg v ustavne pravice. Tudi če bi se izkazalo, da izbris sam po sebi ni v neskladju z ustavo, pa bi bilo treba še presoditi, ali so razlogi za uvedbo osebne odgovornosti zadostni, da ta prestane test sorazmernosti. V tem primeru osebna odgovornost družbenikov ni določena neposredno kot sankcija za njihovo ravnanje, temveč je bila po navedbah vlade potrebna, ker bi sicer upniki po izbrisu ostali brez varstva svojih pravic.«

Ustavna sodnica v ločenem mnenju zatrdi: »Iz navedenih razlogov sem se zavzemala za to, da bi Ustavno sodišče razveljavilo celotno tretje poglavje ZFPPOd. To bi pomenilo, da za naprej izbris po tretjem poglavju ZFPPOd ne bi bil več mogoč. V tem primeru bi moralo Ustavno sodišče z določitvijo načina izvršitve svoje odločbe urediti le vprašanje odgovornosti družbenikov, katerih družbe so že bile izbrisane iz registra.«

Dr. Wedam Lukić se ne strinja tudi s tistim delom izreka Ustavnega sodišča, ki se nanaša na očitek, da pobudnikom v postopku izbrisa ni zagotovljeno varstvo njihovih pravic, ker se sklepa o začetku postopka in o izbrisu vročita samo družbi. S stališčem izreka se ustavna sodnica ne strinja: »Menim, da bi morali imeti družbeniki dejansko možnost, da sodelujejo v postopku izbrisa, in to ne glede na to, ali odgovarjajo za obveznosti družbe ali ne. Izbris družbe, katere

družbeniki so, ima že sam po sebi posledice za njihov pravni položaj, saj z izbrisom izgubijo status družbenikov. Pravilna vročitev pa je temeljna predpostavka za zagotovitev pravice do poštenega sojenja iz 22. člena ustave, saj se prizadeti le tako lahko seznani z uvedbo postopka in dobi možnost, da se izjavi in v postopku sodeluje. {...} Zato menim, da izpodbijana ureditev krši pravico družbenikov do poštenega sojenja iz 22. člena ustave.«

Ustavna sodnica v ločenem mnenju je glasovala proti prvi točki izreka odločbe, »saj se z ugotovitvijo, da izpodbijane določbe niso v neskladju z ustavo, ne morem strinjati.«

1.6. Sprejem sprememb Zakona o finančnem poslovanju podjetij v letu 2006

Državni zbor je v 06.04.2006 sprejel Zakon o spremembah Zakona o finančnem poslovanju podjetij (ZFPPod-B). Zakonodajalec je ugotovil, da je ureditev, ki jo je uvedel ZFPPod, botrovala nastanku vrste spornih situacij:

- državljani so vložili lastniške certifikate v delniške družbe, v kateri kot manjšinski delničarji niso imeli nobenega vpliva na njeno poslovanje. Po izbrisu take družbe na podlagi ZFPPod neomejeno odgovarjajo za obveznosti izbrisane družbe.
- državljani so kot nagrado ob upokojitvi prejeli delnice kasneje izbrisane družbe. Na podlagi ZFPPod je bilo za poplačilo dolgov (pogosto trajno) poseženo v njihovo pokojnino.
- državljani so bili manjšinski delničarji (1%) delniške družbe, ki je bila izbrisana in na podlagi ZFPPod neomejeno odgovarjajo za obveznosti izbrisane družbe.
- delavci so postali družbeniki družbe zaradi premalo izplačanih plač na podlagi zadolžnic, ki so jim bile izdane s strani delodajalca na podlagi zakona, ki je urejal lastninsko preoblikovanje podjetij. Po izbrisu te družbe so na podlagi ZFPPod postali solidarno neomejeno odgovorni dolžniki upnikom izbrisane družbe.
- tisoči državljanov morajo na podlagi zakonske določbe oziroma neizpodbojne pravne domneve, da so s podpisom izjave pred notarjem prevzeli odgovornost za obveznosti družbe, pri kateri pa so nastopali zgolj kot ustanovitelji, (trajno) plačevati visoke zneske upnikom kapitalskih družb. V podjetništvo so zavestno vložili zgolj svoj kapitalski vložek, na podlago ZFPPod pa odgovarjajo za obveznosti izbrisane družbe z vsem svojim premoženjem.

Zakonodajalec navaja²³, da je odločitev Ustavnega sodišča o aktivnih in pasivnih družbenikih neustrezna in neskladna z veljavnimi korporacijskimi načeli tako na nacionalni kot na ravni Evropske skupnosti, zato jo je treba ustrezno spremeniti. Zakon je tako predlagal črtanje četrtega in petega odstavka 27. člena ZFPPod, ki za izbrisane družbe po uradni dolžnosti uvajajo neizpodbojno pravno domnevo izjave družbenika. Razlog takega posega utemeljuje po mnenju zakonodajalca tudi javni interes, ki upošteva načelo zaupanja v zakonsko ureditev zaupanja v temeljno korporacijsko načelo o ločenosti kapitalskih družb od osebnosti in premoženja družbenikov. Pri tem poudarja, da stihijsko ugotavljanje aktivnih in pasivnih družbenikov ni v skladu s temeljnimi načeli pravne države, torej zaupanja v pravo in predvidljivost ter jasnost predpisov, hkrati pa je odločitev Ustavnega sodišča predstavljene primere ponovno množično

²³ Povzeto iz obrazložitev predloga Zakona o spremembah Zakona o finančnem poslovanju podjetij, ki ga je Vlada Republike Slovenije sprejela na 102. redni seji 20.12.2006

privedla pred sodišče, tokrat zaradi iskanja statusa pasivnega družbenika (z regresnim zahtevkom do aktivnega družbenika).

Predlagana ureditev zasleduje cilj vzpostavitve stanja, ki je veljalo v slovenskem pravnem redu pred uveljavitvijo ZFPPOd. Ureditev je usmerjena v to, da lahko družbeniki, ki so svoje premoženje vložili v podjetniško dejavnost, da bi z njim uresničevali svoj podjetniški interes, lahko z gotovostjo računajo na to, da s tem, ko vložijo svoj vložek v družbo, ni ogroženo njihovo osebno premoženje, ampak zgolj njihov vložek. Tako bi se uresničilo temeljno načelo korporacijskega prava o ločenosti premoženja kapitalske družbe in osebnega premoženja družbenika, ki predstavlja pomemben javni interes zagotavljanja ustreznega, mednarodno primerljivega in pravno varovanega sistemskega okolja za kapitalske družbe.

Poglavitna rešitev odpravlja odgovornost družbenika za obveznosti izbrisane družbe, hkrati pa ureja tudi prehodno obdobje za postopke, ki še tečejo v zvezi z uveljavljanjem odgovornosti družbenikov.

1.7. Razveljavitev rešitev Zakona o spremembah Zakona o finančnem poslovanju podjetij

Ustavno sodišče je 20.04.2007 v postopku za oceno ustavnosti²⁴, začetem z zahtevama Vrhovnega sodišča in Okrožnega sodišča v Ljubljani, ter v postopku za preizkus pobud nekaterih družb (med njimi tudi Mladinske knjige) odločilo, da sta 1. in 3. člen ZFPPOd-B v neskladju z ustavo. Državni zbor mora neskladje odpraviti v roku šestih mesecev od objave te odločbe v Uradnem listu. Do odprave neustavnosti ni mogoče začeti postopkov za uveljavitev terjatev do gospodarskih družb, ki so bile izbrisane iz sodnega registra brez likvidacije po uveljavitvi ZFPPOd-B. Sodni in upravni postopki, začeti zoper družbenike izbrisanih družb pred uveljavitvijo ZFPPOd, se nadaljujejo in končajo po določbah ZFPPOd.

Ustavno sodišče se je s tem postavilo na stališče, da ima pri izbrisu gospodarskih družb iz sodnega registra brez likvidacije ukinitve neomejene solidarne odgovornosti aktivnih družbenikov za posledico, da ob prenehanju takšnih gospodarskih družb ni predviden niti postopek, ki bi zagotovil vsaj uresničitev običajne odgovornosti kapitalskih družb, torej poplačilo iz sredstev oziroma premoženja družbe ob zagotovitvi enakopravnega položaja upnikov.

Ustavno sodišče je vztrajalo pri svojem prvotnem, a vsekakor spornem stališču iz leta 2002, s katerim je razmejilo odgovornost na aktivne in pasivne družbenike in odločilo, da izpodbijane določbe za aktivne družbenike niso v nasprotju z ustavnim redom.

²⁴ U-I-117/07.

1.8. Reprezentativni primeri posledic Zakona o finančnem poslovanj podjetij²⁵

1.8.1. Krajši izvlečki reprezentativnih primerov

1. Velika gospodarska družba iz Ljubljane je izvršilni postopek proti gospe S.L. začela še preden je izbris družbe, v kateri je bila družbenica, sploh bil objavljen v Uradnem listu.

2. Proti gospe S.L. je DURS začela rubežni postopek, ne da bi sodišče sploh ugotovilo, ali je gospa pravni naslednik izbrisane družbe. DURS je zlorabila svoj položaj v družbi in sama razsodila, da je navedena oseba pravna naslednica izbrisane družbe. Po več kot enem letu rubeža in pritožb je DURS ponovno sama razsodila, da je gospa »pasivna družbenica«, torej da ni pravna naslednica izbrisane družbe in ji je potrebno zarubljena sredstva vrniti.

3. Znan je primer družbe, ki je imela visoko terjatev do nelikvidnega znanega slovenskega podjetja (dolžnik). Zaradi neizterjanih terjatev je imela blokiran račun, zato so jo po uradni dolžnosti izbrisali iz sodnega registra. Ugovori direktorja, da ima družba premoženje v obliki terjatev, niso zalegli in odločba o izbrisu je postala pravnomočna. Ko je tožba izbrisane družbe proti dolžniku prišla na vrsto, jo je sodišče zavrnilo z obrazložitvijo, da tožeča stran ne obstoja več (zaradi izbrisa). V vmesnem času so upniki izbrisane družbe rubili zasebno premoženje družbenikov izbrisane družbe.

4. Gospod N.N. je kupil delnice manjše delniške družbe kot kapitalsko naložbo v času njenega ustanavljanja. V družbi se je zaposlil šele 2 leti po ustanovitvi. Leta 1997 je delnice prodal, za kar je sklenil veljavno kupoprodajno pogodbo in jo notarsko overil. Družba je izvedla vpis sprememb lastništva delnic v delniški knjigi. Pri delniških družbah se sprememba lastništva delnic ne vodi v sodnem registru, temveč v delniški knjigi. Družba je bila leta 2000 protipravno izbrisana (napaka registrskega sodišča), saj je bila usklajena z ZGD in je uskladitev tudi vložila v sodni register. Uskladitev pa je bila vložena skupaj s pripojitvenim postopkom dveh manjših d.d., ki pa ga je registrsko sodišče 3 leta kasneje zaradi neutemeljenega privatizacijskega postopka zavrnilo. Uskladitve z ZGD, potrjene s skupščino delničarjev in sodno cenitvijo, sodišče nikoli ni zavrnilo. Zavračalo pa je vse pritožbe in utemeljitve, da ima družba premoženje (terjatve). Po izbrisu so upniki nadaljevali izvršilne predloge proti delničarjem, vpisanim v sodni register, med drugim tudi proti N.N., ki že 3 leta pred izbrisom ni bil več delničar. Gospod N.N. je z 2 sklepoma Okrožnega sodišča, 2 sklepoma Višjega sodišča in 1 sklepom Vrhovnega sodišča dokazal, da ni pravni naslednik izbrisane delniške družbe, saj je delnice prodal. Kljub temu sodišča pri novih obravnavah tega ne upoštevajo, proti njemu se vodijo 3 izvršilni postopki.

5. Gospa O.S. je kot družbenica pristopila k ustanovitvi d.o.o. z dvema kitajskima državljanoma. V bistvu je Kitajcema naredila uslugo, saj je bila kot slovenska državljanica nujno potrebna za ustanovitev družbe. Njen družbeni delež sta vplačala Kitajca. Razen pogodbe o ustanovitvi družbe ni podpisala nikakršnega drugega dokumenta. Z družbo ni imela nikakršnih sestankov ali drugih stikov. Zato sploh ni vedela, da družba ne posluje več in da je izbrisana, dokler je niso obiskali rubežniki. Ugovarjati ni mogla.

²⁵ Za vse naveden primere v tem poglavju ima Civilna iniciativa nasilno izbrisanih podjetij imena in priimke, nazive izbrisanih gospodarskih družb in dokumentacijo o postopkih.

6. Gospa M.Š. je bila skupaj z dvema sodelavcema carinska deklarantka v zasebni špeditorski družbi. Direktor, večinski družbenik in tuj državljan, jih je želel stimulirati s tem, da jim je omogočil nakup manjšinskega družbenega deleža. Kot carinski deklaranti seveda na poslovanje družbe niso mogli vplivati. Ko je družba zaradi neplačanih terjatev in zmanjšanega obsega poslovanja zašla v težave, so jo po uradni dolžnosti izbrisali iz sodnega registra. Večinski lastnik se je umaknil v tujino. Znana slovenska banka je proti 3 družbenikom nadaljevala izvršilni postopek (rubež), ki ga je začela proti družbi, preden je bila izbrisana. Ugovor ni bil možen.

7. Manjša d.o.o. je že 14 let upnik v stečajnem postopku L. d.d. iz Celja. Njena terjatev do stečajnega dolžnika presega 130 milijonov SIT. Manjša d.o.o. dolguje bistveno manjše zneske banki in DURS. Zanimivo je, da oba upnika ne predlagata stečaja družbe, temveč predlagata izbris družbe iz sodnega registra, da bi se polastila zasebnega premoženja enega od družbenikov.

8. Gospa iz Grosuplja je kapitalski delež podedovala po umrlem možu. Kljub zakonom, ki omogočajo upnikom pokojnika obremeniti le dediščino do njene vrednosti, je izvršilno sodišče proglasilo dedinjo za pravno naslednico izbrisane družbe in začelo izvršilni postopek na njenem premoženju, ki nekajkrat presega vrednost podedovanega deleža v kapitalski družbi.

10. Gospod D.K. je bil komercialist v delniški družbi. Ko se je zaposlil drugje, je delniški družbi prodal svoje delnice. Navkljub temu, da 5 let pred izbrisom ni več bil delničar izbrisane delniške družbe, je v sodnem registru bil vpisan kot delničar – ustanovitelj, zato mu je znano slovensko podjetje v sodelovanju s sodiščem zarubilo nekaj plač. Gospod D.K. je hud bolnik. Po rubežu in nekaj stresnih pravnih postopkih se mu je zdravstveno stanje bistveno poslabšalo.

11. Odvetnica, gospa O.T., je zastopala družbo, proti kateri je bil uveden stečajni postopek. Družba v stečajnem postopku je imela terjatev do izbrisane delniške družbe. Stečajni senat je sklenil, da se stečaj zaključi, ker ni sredstev za njegovo vodenje. Obenem pa je sodišče drugi družbi, katere pravna zastopnica je prav tako O.T., prodalo terjatev do izbrisane delniške družbe za 50.000 SIT (za cca 6% njene nominalne vrednosti). Sedaj druga družba preko pravne zastopnice O.T. vodi izvršilni postopek proti bivšemu delničarju N.N. v višini cca 25.000€. Delničar N.N. je gospo O.T. opozoril, da že davno pred izbrisom ni bil več delničar, saj je delnice prodal. V tem primeru so zanimive tudi povezave med sodiščem in pravnim zastopnikom, saj je zanimiv odkup terjatve za znesek 50.000 SIT (208,65 €), ki jo nato vnovčiš za 25.000,00€ (5,991.000,00 SIT).

13. Gospod J.D. je bil skladiščnik v manjši d.d.. O upokojitvi mu je družba poklonila nekaj delnic. Po izbrisu družbe so ga upniki pozvali, naj plača dolgove izbrisane družbe.

15. Večje število dolžnikov izbrisanim družbam je bilo po izvedbi izbrisov zadovoljnih. Kajti, če bi se sprožili zakoniti stečaji, bi jih stečajni upravitelji pozvali k plačilu dolgov, v nasprotnem primeru pa tožili. Družbeniki izbrisanih družb so zavračali svoje pravno nasledstvo, zato niso prevzeli sodnih pravnih, v katerih bi nastopali kot upniki. Pravd proti dolžnikom pa niso prevzeli tudi zato, ker nimajo denarnih sredstev za vodenje pravnih (odvetniki, sodne takse), ker vedo, da so sodišča neučinkovita in ker ni moč niti približno predvidevati, v kakšnem času bodo pravde zaključene. Mnogim dolžnikom, ki so torej dolgovali izbrisanim družbam so bili torej dolgovi odpuščeni, same izbrisane družbe in njihovi upniki pa so ostali oškodovani.

1.8.2. Nekateri primeri izbranih podjetij

1. Podjetje za opremljanje poslovnih prostorov iz Maribora²⁶

Bil sem ustanovitelj in edini lastnik podjetja Forum d.o.o. v Mariboru, katerega osnovna dejavnost je bila opremljanje poslovnih prostorov. V zadnjem letu poslovanja smo ustvarili približno 5.000.000\$ prihodka. Nesolventni smo postali zaradi neplačila opravljenih storitev na 3 velikih projektih v zadnjem letu poslovanja:

- celotna oprema vojašnice na Pokljuki, pri kateri je bil pogodbeni partner Ministrstva za obrambo kot investitorja podjetje Energoinženiring iz Ljubljane, Forum d.o.o. pa podizvajalec. Opravljene storitve niso bile plačane zaradi prevare takratnega direktorja Energoinženiringa.
- celotna oprema vojašnice Ptuj, pri kateri je bil pogodbeni partner Ministrstva za obrambo kot investitorja podjetje Gradis Maribor, Forum d.o.o. pa podizvajalec. Opravljene storitve niso bile plačane zaradi stečaja Gradis Maribor.
- celotna oprema hotela v Nemčiji, storitve niso bile plačane zaradi stečaja pogodbenega partnerja.

V tistem času podjetje ni imelo sredstev za angažiranje ustreznega pravnega zastopnika, zato so poslovne aktivnosti zamrle, stečaja pa tudi nisem sprožil, tako da je podjetje bilo izbrisano po zakonu, ne da bi predhodno bil pozvan, naj sprožim stečaj. Posledica tega je bil prenos obveznosti podjetja name osebno in več izvršb nad mojim osebnim premoženjem. Vsi postopki so v fazi izvršbe. Ne morem razpolagati s svojim tekočim računom, nimam več nobenega premoženja, čakam samo še, da mi vzamejo osebno izkaznico in da mi kakšen izterjevalec na cesti izprazni denarnico. In tako do smrti. Sramotno državo imamo.

2. Papirnica²⁷

Podjetje sem ustanovila sama in bila sem edina družbenica podjetja, hkrati pa tudi direktorica. Ustanovljeno je bilo leta 1991, začeli smo z trgovinsko dejavnostjo (papirnica), nato pa smo leta 1993 vzeli v najem hotel, skupaj s 23 zaposlenimi ljudmi. Imeli smo velike težave z najemodajalcem in z neplačevanjem storitev, ki smo jih nudili. Zaradi neplačevanja naših izdanih računov smo imeli vedno večje likvidnostne težave. Z možem sva ves svoj denar vlagala v podjetje, da bi vsaj delno sanirala slabo stanje.

Leta 1998 smo se odločili, da prenehamo z dejavnostjo, saj enostavno nismo mogli več normalno poslovati. Z možem sva ostala sama z dvema šoloobveznima otrokoma popolnoma brez vsakih sredstev za preživljanje. Mož je hudo zbolel in ni bil sposoben za opravljanje nobenega dela, mene pa je zaposlil moj bratranec, da smo se lahko preživljali. Razmere v domačem kraju so postale nevzdržne, saj so se nas ljudje izogibali, kot bi bili garjavi. Z možem sva se odločila, da se odselimo na drugi konec Slovenije. Jaz sem k sreči dobila službo, mož pa zaradi bolezni ne.

Ko je bilo podjetje izbrisano iz sodnega registra, so se vse izvršbe, ki so jih upniki vložili na podjetje, prenesle name osebno. Iskala sem nasvet pri več odvetnikih, vsak pa je samo zmajeval z

²⁶ Šifra AP1

²⁷ Šifra ABK1.

glavo in mi prijazno povedal, da je vse v skladu z zakoni. Sama nisem mogla verjeti, da se kaj takšnega lahko zgodi v naši državi (pa tudi nekateri odvetniki ne).

Ko je na moje podjetje prišla še izvršba od DURS za zelo velik znesek neplačanih dajatev, me je skoraj zadela kap. Po srečnem naključju sem spoznala osebo, ki se je poglobil v dokumentacijo in ugotovil procesno napako. Po enem letu trganja denarja od plače za plačevanje davčnega dolga so mojim pritožbam ugodili in spoznali napako. Denar so mi vrnili v gotovini, saj sem imela račune blokirane. To sem opisala zato, ker je bila to edina svetla točka v zadnjih dvanajstih letih.

Vsem upnikom sem že večkrat poslala prošnjo za odpis dolga z obrazložitvijo mojega trenutnega stanja, nekateri so bili korektni in so dolg, ki je nastal v obdobju 1993 - 1998 tudi odpisali. Najbolj agresivni upnik je Mladinska knjiga Trgovina in Mladinska knjiga Založba.

Nekateri upniki so se posluževali samo sodnih poti, nekateri pa so najemali razne detektive in izterjevalske službe, s slednjimi sem imela zelo veliko problemov. Nekoč je prišel en izterjevalec v podjetje, kjer sem bila zaposlena, mi na čelo nastavil pištolo in seveda zahteval poplačilo dolga. Imela sem tudi primer, ko sem bila na službeni poti v Kraju in me je poklical izterjevalec in mi grozil, da bo nekaj naredil mojima deklicama, ki sta bili sami doma. Povedal mi je, da ju gleda skozi okno in sporočal, kaj delata. Poklicala sem deklici domov in jima dala ustrezna navodila, poklicala pa sem tudi policijo in kolege, da so šli k nam domov.

Neki upnik je v pripravljalni vlogi napisal transakcijski račun od podjetja, kjer sem bila zaposlena, sodišče pa je predlogu slepo sledilo in na izvršbo napisalo napačni transakcijski račun. Zgodilo se je, da je banka zasegla sredstva na tem računu in jih nakazala upniku za delno poplačilo dolga. Ko so v podjetju odkrili, kaj se je zgodilo, sem bila šikanirana in tudi premestili so me. Zahtevali so, da osebno poplačam dolg. Podjetje je naslovilo pritožbo na banko in tudi na sodišče, dali smo nadzorstveno pritožbo, rešilo pa se ni nič. Posledica je bila zame zelo travmatična.

Vsi člani družine smo prestali mnogo hudega, družina je izredno trpela, le redki prijatelji so se še družili z nami. Ko si v stiski, so le redki plemeniti ljudje, ki resnično pomagajo. To si zapomniš za celo življenje. Najina odločitev z možem, da se preselimo in zamenjamo okolje (čeprav sta bili deklici še majhni), se je izkazala za zelo pogumno in pravilno. Po preselitvi smo popolnoma drugače zaživeli, čeprav je bilo izredno težko. Ampak vsaj niso več kazali s prstom za mano in šikanirali moji deklici.

Izvršitelji so nas nenehno obiskovali, neuradni izvršitelji pa tudi. Denarja nismo imeli, včasih tudi za kruh ne. Med nama z možem so nastala velika nesoglasja, zato sva se ločila.

Lani sem ostala brez službe, saj je podjetje, kjer sem bila zaposlena, šlo v likvidacijo. Nekaj časa sem bila na Zavodu za zaposlovanje, trenutno pa imam še polletno pogodbo za 6 - urno zaposlitev za nadomeščanje porodniškega dopusta. Ker imam sorazmerni del zajamčene plače, stojijo izvršbe v vrstnem redu za poplačilo.

Posledice, ki smo jih občutili na naši koži, so velike: mož je zbolel in njegovo zdravstveno stanje se verjetno nikoli ne bo izboljšalo, oba sva postala nevrotika, ločila sva se, imava pa še delne stike, predvsem zaradi otrok, saj sta obe še študentki. Sama pa sem psihično in fizično uničena. Zaradi nastalih krivic imamo mnogi uničena življenja, izgubila sem upanje v pravno državo.

3. Računalniško podjetje²⁸

Moja zgodba se je začela daljnega leta 1989, ko sem stopila na podjetniško pot. Želim si, da nikoli ne bi. Družba z omejeno odgovornostjo Eurobit je bila hitro razvijajoče podjetje, ki se je ukvarjalo s proizvodnjo in prodajo računalniške opreme. V nekaj letih se je število zaposlenih dvignilo na 21. Po obsegu dejavnosti in rezultatih poslovanja je bilo med največjimi računalniškimi in med najuspešnejšimi privatnimi podjetji v Sloveniji.

Računalništvo je bilo takrat zelo donosna panoga, seveda pa ne brez tveganj. Za poslovanje smo morali uvažati repromaterial. V tistih časih pa ni bilo mogoče uvažati direktno. Od izvoznih podjetij smo morali kupovati tako imenovane EDP (evidentirane devizne pravice). Za te pravice, ki so nam omogočile uvoz sestavnih delov za računalnike, smo plačevali avanse.

Pisalo se je leto 1990 in približevalo se je novo obdobje v slovenski zgodovini, naša osamosvojitve je bila na pragu. In prav v tem obdobju smo vložili v nakup EDP v podjetje Slovin 1.000.000 švicarskih frankov. Zgodila se je afera Slovin, v kateri je bilo soudeleženih preko 40 podjetij, ki je večina izgubila še več denarja kot mi. Kam je denar poniknil, ne vem. Vem pa, da kljub prizadevanjem nismo dobili vrnjenega denarja.

Iz pravljice se je začela nočna mora, ki traja še danes, torej že skoraj 20 let. Podjetje je bilo leta 1993 blokirano in od takrat ni več delovalo, niti ni imelo nikakršnega kapitala, saj je bilo vse premoženje zarubljeno.

Kasneje, leta 1998, smo predlagali stečaj podjetja, ki pa zaradi neplačila sodnih stroškov ni bil izpeljan oziroma je bil predlog za stečaj s strani sodišča zavrnjen. Še enkrat poudarjam, da podjetje ni imelo nikakršnega premoženja ali virov, da bi te stroške krilo. Seveda bi danes razmišljala drugače in se raje zadolžila osebno, da bi poravnala te sodne stroške za stečaj in tako bi ne bila kasneje z zakonom o finančnem poslovanju podjetij iz leta 1999 spoznana za odgovorno osebo za vse dolgove izbrisane družbe.

V tem času smo zaradi dolgov izgubili tudi stanovanjsko hišo, zgrajeno na lastnih žuljih in kreditih bivše države, ter vse drugo premoženje. Danes premoženja nimam, niti ga ne morem ustvariti, saj imam tudi plačo pod izvršbo.

Država, ki je sprejela sporni zakon in upniki, ki jim je ta isti zakon omogočil status upnika, pričakujejo od mene, da osebno poravnam dolgove izbrisane celotne družbe, ki je do afere Slovin poslovala zelo uspešno, imela 21 zaposlenih ter bila ustanovljena kot družba z omejeno odgovornostjo.

Že leta ne morem razpolagati z rezultati svojega dela, ne morem si ustvariti normalnega življenja, ne osebno in ne poslovno. Do smrti bom plačevala za to, da je nekdo na najlažji in najenostavnejši način z zakonom zaščitil interese velikih poslovnih sistemov in bank. Kje je tu poslovnost in kje občutek za pravico ter spoštovanje pravnega reda? Kako se lahko človeka brez dokaza krivde obtoži na doživljenjsko suženjstvo?

²⁸ Šifra 7/BB.

4. Računovodsko podjetje iz Raven na Koroškem²⁹

Podjetje Aris d.o.o. Ravne na Koroškem sem ustanovila leta 1990. Podjetje se je ukvarjalo z računovodstvom in je uspešno poslovalo. V desetih letih poslovanja sem zaposlila pet delavk, jim omogočila izobraževanje in dobro plačo. V želji po čim boljših storitvah za svoje stranke sem zaposlene usposobila za kompletno računovodsko znanje, tako, da so za eno stranko opravljali vse storitve, razen zaključnih računov in davčnega in finančnega svetovanja. Za stranke sem tu in tam uredila tudi kakšen kredit. Težave so se začele, ko se je v podjetju začelo nabirati kar nekaj strank, ki niso uspeli več poravnati svojih obveznosti do mojega podjetja in ko sem uredila nekaj kreditov, ki jih nisem dobro zavarovala in ki niso bili nikoli vrnjeni. Tako so se mi na eni strani večale terjatve in nastajale obveznosti, ki jih nisem uspela več poravnati. Večina strank, ki so mi za opravljeno delo in za dane kredite, ostajale dolžne, je počasi šlo v stečaj in teh terjatev več ni bilo mogoče uveljaviti. Za nameček so moje delavke mimo mene iz podjetja speljale večje in boljše stranke, tako da sem skoraj čez noč ostala brez dohodka. Ko se je to zgodilo sem na tožilstvu vložila tožbo za poslovno krajo, vendar tožilstvo ni vložilo tožbe, ker je bilo rečeno, da se ta kraja ne da dokazati. V podjetju so ostale manjše družbe in tiste, ki so bile same v velikih finančnih težavah.

Tudi stečaj nekaj stane, hkrati pa nisem našla prave pravne pomoči, tudi zaradi mojega neznanja in zelo velikih psihičnih pritiskov, zato nisem uspela pravočasno prijaviti stečaja. V letu dni na transakcijskem računu podjetja ni bilo nobenega prometa in tako je prišlo do uradnega izbrisa mojega podjetja. Za družbo Aris d.o.o. sem kljub vsemu vsako leto oddajala zaključne račune.

V letu po objavi izbrisa so upniki prijavili svoje terjatve in tako so vse te obveznosti prešle name. V Portorožu sem v tem času odkupila novo podjetje, vendar tudi v tem podjetju nisem uspela normalno poslovati, ker so seveda obveznosti prehajale tudi na to podjetje, kjer sem bila edini lastnik.

Kar se sodnih postopkov tiče, sem se v letih od 2005 do 2007 obrnila na odvetnika, ki mi je pomagal predvsem pri zagovarjanju pred vsemi tožbami. Nekaj jih je bilo tudi uspešno zaključenih. Večina izvršb pa je ostala. V tem obdobju so se pojavljale tudi tožbe, ki niso imele nobene osnove. Izvršbe so prešle tudi na člane moje družine (mama, brat, sestra).

Decembra 2008 sem objavila osebni stečaj. Določen mi je bil stečajni upravitelj. S sklepom Okrajnega sodišča v Slovenj Gradcu se je začel postopek odpusta obveznosti. Preizkusno obdobje je bilo določeno 3 leta, zadnji dan preizkusnega obdobja poteče dne 12.12.2011.

Posledice vsega tega dogajanja zadnjih 10 let so težko opisljive, psihičnega trpljenja se ne da opisati. Deset let v nenehnem boju, kako zaslužiti sredstva za popračilo dolga in da lahko hkrati normalno živiš (to pomeni sredstva za vsakodnevno prehrano in zadovoljevanje najosnovnejših življenjskih potreb) in da kljub vsemu lahko delaš, da ne izgubiš vsaj tega dela, ki ga imaš. Da sploh ne govorim o strahu pred obiski izterjevalcev. Vsega tega kljub vsemu ne moreš popolnoma sam prenašati, ampak morajo s tem živeti najbližji in to še dodatno boli. Vsak nov dan ni blagoslov, ampak breme.

²⁹ Šifra DF1.

5. Podjetje za prodajo elektromateriala³⁰

Ukvarjal sem se z prodajo elektromateriala na drobno. V tistem času se je še zelo veliko gradilo, moje stranke pa so material kupovale v glavnem preko stanovanjskih zadrug, ki so bile takrat zelo popularne. Potem pa je prišel čas, ko so se začele težave in je večina stanovanjskih zadrug šla v stečaj, jaz pa sem ostal brez plačila za prodano blago. Tu so se začele moje težave, pri katerih mi ni moglo pomagati nobeno sodišče.

Posledica izbrisa je bila, da so vse obveznosti do dobaviteljev padle name osebno. Vsi moji dobavitelji so me po sodni poti terjali za plačilo obveznosti, jaz pa, ker nisem imel denarja za odvetnike, sem sicer sam pisal ugovore in pritožbe, kar pa je celotno stvar samo podaljšalo.

V glavnem mi je uspelo večino terjatev nekako poplačati, s tem da deset let delam po 12 ur na dan, še vedno pa plačujem Merkurju, ker so našli neko staro terjatev od Novotehne iz Novega Mesta, ki je sicer bila kompenzirana, moja krivda pa je bila v tem, da po več letih po opravljeni kompenzaciji nisem razpolagal več z dokazili. Ko sem jih klical, da se nekako dogovorimo za poplačilo, mi je vodja njihove pravne službe odgovorila, da je dolg z 3.500 narasel na 30.000 €. Na moj protest, da take zamudne obresti ne obstajajo, mi je dejala, da naj jih tožim.

Sodišče je po nenormalno nizki ceni prodalo moje stanovanje, veliko 70 m², z ženo sva se ločila, to pa je travmatično vplivalo tudi na moja otroka. Še danes imam blokiran tekoči račun, tako da na mesec prejemam samo 444 €. Ko sem na sodišče naslovil prošnjo, naj mi pustijo vsaj še stroške za prevoz na delo, torej približno 120 €, so mi odgovorili, da je prošnja neutemeljena. Tako, da če ne bi imel še živega očeta, pri katerem živim, bi končal na ulici, ker enostavno ne bi imel sredstev za preživljanje in vožnjo na delo.

6. Ključavničarsko podjetje iz Maribora³¹

Po očetu sem nasledil ključavničarsko delavnico, ker je brat, ki naj bi delavnic prevzel, v mesecu očetove upokojitve umrl. Leto za tem, ko sem pričel delati kot obrtnik, sem iz obrti presedlal na d.o.o. Delali smo to, kar je uspešno delal vsa leta oče: kandelabre, nadstrešnice, kmetijsko mehanizacijo (sadne in vinogradniške škropilnice) in servis zanje. Poslovni prostor, v katerem je družba delovala, je bil v najemu. Prostor je usposobil moj oče, saj ga je, ko je postal 1962. leta obrtnik, iz hlevov preuredil v ključavničarsko delavnico in pisarno.

V letih 1997 in 1998 je bilo dela vse manj. Naši naročniki so kandelabre pričeli uvažati iz Italije, saj so bili cenejši, sprostil pa se je tudi uvoz, tako da naša družba Kram d.o.o. ni bila več konkurenčna. Leta 1996 sem bil leta invalidsko upokojen, v družbi sem ostal le lastnik, zato sem hotel družbo ugasniti. Delavci, ki so bili zaposleni v podjetju, so odšli v pokoj oziroma si poiskali delo drugje. Nato sta se pri meni oglasila nečak in njegov prijatelj s ponudbo, da jima prodam družbo, da imata veliko dela, nimata pa ustrezne delavnice. Pri notarki smo naredili pogodbo. Ker nista imela denarja, sem po nasvetu notarke ostal solastnik podjetja.

³⁰ Šifra DK1.

³¹ Šifra IR1.

Kljub temu, da sem bil solastnik, se v njihovo poslovanje nisem vmešaval, bil se le pasivni družbenik. Prvo leto so poslovali zelo dobro, pa tudi drugo leto, potem pa naročil niso več dobivali. Direktorjeva žena si je med tem odprla s.p. in je direktor dela, ki jih je dobil, peljal preko njenega s.p. Prišlo je tako daleč, da niso mogli plačevati niti najemnine, najemniki so jo zahtevali in dobili od mene. Najemodajalci so za poslovne prostore našli kupca in kot najemnikom nakup ponudili tudi nam, za kar se nismo odločili. Novi lastnik je objekt porušil, tako da pošta sodišča, da je podjetje Kram d.o.o. po uradni dolžnosti 14.02.2006 izbrisano iz sodnega registra, ni prišla do mene, pač pa se je vrnila na sodišče s pripisom »preseljen«.

Posledica izbrisa iz sodnega registra je bila, da je bilo zoper mene uperjenih 5 tožb, ugovore proti tem tožbam pa sem pripravljaj sam skupaj z ženo, kakor sva najbolje vedela in znala, saj v Mariboru nisem našel odvetnika, ki bi se bil pripravljaj ukvarjati s to zadevo. Vse zadeve so na Okrožnem sodišču v Mariboru, od tega sta dve pravnomočni, na ostale pa še nisem dobil odgovora.

Zaradi pravnomočnih sodb imam blokiran transakcijski račun. Blokiran transakcijski račun pomeni, da lahko razpolagam le z določenim zneskom na mojem transakcijskem računu, da lahko davčni organ pobere vsakoletni regres, ki ga kot upokojenec dobim in da tudi vsi poračuni pokojnin ne pridejo v moje roke, ampak na račun upnika mojega izbrisanega podjetja.

Z ženo sva upokojenca. Oba imava maksimalno obremenjeno pokojnino, sedaj pa imam še stroške z ugovori na tožbe. Imam blokiran TRR, tako da lahko razpolagam le z 420 € pokojnine. Dodatek za rekreacijo in vsi morebitni poračuni so mi nedosegljivi.

Družbenika, ki sta vso stvar pripeljala tako daleč, sta večinoma na Zavodu za zaposlovanje, zato vse izvršbe zadevajo le mene, saj imam edini redne prihodke iz naslova pokojnine. Sodišče na moje ugovore in dokazila, da sem bil le pasivni družbenik, ne reagira in me na vseh izvršbah, ker sem bil najdlje v registru vpisan kot lastnik, vpiše kot prvega dolžnika!

Ugovore pišem le jaz, ker onadva nimata nobenega premoženja in pravita, da jima tako nimajo kaj vzeti. Med tem sem iskal tudi pomoč pri notarki, ki je sestavila pogodbo o prodaji podjetja Kram d.o.o. Ta mi je nemočno svetovala, da naj vse moje premoženje prepisem na ženo, kar sem lani maja tudi storil.

7. Podjetje Faser³²

Podjetje Faser d.o.o. je bilo ustanovljeno leta 1994 in je poslovalo vse do leta 1999, ko sem se kot lastnik podjetja upokojil. Podjetje sem pustil v mirovanju, kar je v tujini običajno, saj je podjetje imelo pozitivno bilanco s preplačanim davkom in terjatvami v višini 350.000€, prav tako pa tudi sporne dolgove, ki so bili predmet spora na sodiščih. Med temi sem imel z Izolirko spor zaradi plačila mestnega zemljišča za 10.000 m², saj je bilo predmet najema samo 100 m², s Celeio sem v sporu zaradi plačila za ukradeno robo, z Elektrom Gorenjska zaradi trikratnega preplačila električnega priključka, z Mercatorjem zaradi pravočasne prekinitve pogodbe o najemu in z Ljubljanskimi mlekarne zaradi celotnega poplačila dolga.

³² Šifra IV.

Za izbris podjetja sem izvedel, ko sem dobil nalog za rubež osebnega premoženja zaradi enega od spornih dolgov, ki ga je protizakonito sprožil eden od upnikov. Ko sem prišel z svojim odvetnikom ugotavljati, zakaj je do tega prišlo, se je pričela kalvarija, ki bi bila predolga, da jo opišem.

Zakon o finančnem poslovanju, ki ga je država sprejela leta 1999, je porušil vse temelje podjetništva, posegel v pridobljene pravice za nazaj, ter s tem po mojem trdnem prepričanju kršil celo ustavo in človekove pravice. Država je celo določila, da sem pri notarju podpisal notarski zapis, katerega nisem nikoli videl, s katerim jamčim za izbrisano podjetje s svojim osebnim premoženjem in ne le z vloženim kapitalom. S tem zakonom je država podarila možnost upnikom, da se dokopljejo do sredstev zaradi svojega nesolidnega poslovanja, z rubeži malih podjetnikov, ki so jih prej že tako ali tako izkoriščala. To se posebej kaže v množičnem odkupu terjatev za nizko ceno, ki mu sledi rubež podjetnika z glavnico in enormnimi obrestmi.

Sodišča sploh niso ugotavljala, ali sem se s spornimi dolgovi okoristil (spregled pravne osebnosti), ampak so mi po logiki, da sem kriv, začela rubiti osebno premoženje (pokojnino, premičnine in nepremičnino), tako da sedaj živim s podporo družine. Sporni dolgovi so se enostavno po logiki »vsi so krivi« prenesli na mene osebno, za terjatve, ki pa sem jih imel, pa jih je malo brigalo, tako da sem zaradi izbrisa podjetja ostal brez 350.000€ neplačanih terjatev, saj ne morem dokazati obstoj podjetja, torej upnika, ker ga je država izbrisala.

Po sodnih potek sem preživel vso kalvarijo od najnižjega sodišča do Ustavnega sodišča. Nikjer ni popolnoma nič zaleгло kljub vsem dokazilom. Ustavno presojo in ustavno pritožbo je Ustavno sodišče zavrnilo, češ da ni pravnega interesa (ali terjatev 350.000€ ni pravni interes?) ali pa, da zakon ne velja več, kljub temu da se mi rubi po starem zakonu. Nesmiselno je opisovati kalvarije na sodiščih, ki so tako totalno skorumpirana (razen redkih izjem), ki delajo v korist velikih sistemov. Zaradi tega iščem svojo pravico na Sodišču za človekove pravice v Strassbourgu, saj so mi bile poteptane vse osnovne pravice. Z mojo zadevo sem obvestil tudi varuha človekovih pravic, vendar do danes še nisem dobil odgovora.

Sedaj čakam na razsodbo iz Strassbourga, medtem pa upniki veselo rubijo osebno premoženje in mi poslabšujejo zdravstveno stanje z stalnimi grožnjami rubežnikov, ki jih nihče ne kontrolira in se obnašajo kot šerifi na Divjem zahodu.

8. Podjetje TMS³³

Že od leta 1985 sem kot podjetnik uspešno nastopal na domačem in tujem trgu. Leta 1989 sem v skladu s tedanjim zakonom o podjetjih ustanovil družbo TMS d.o.o., ki je redno zaposlovalo tudi do 84 delavcev ter izvajalo dela s približno tisoč kooperanti (delavci, inženirji, dobavitelji, proizvajalci). Družba TMS d.o.o. je bilo uspešno družinsko podjetje z bonitetnim razredom A.

Zaradi nepravilnega vročanja pisanj (pravilno vročanje pisanj pa nedvoumno pomeni osebno vročitev), s katerim je sodišče poseglo v 25. člen Ustave Republike Slovenije, mi je zakonodajalec odvzel pravico do pritožbe. Še več, sodišče je odločalo o izbrisu družbe TMS iz sodnega registra na temelju neresničnega obvestila Agencije za plačilni promet, sodišče pa v postopku izbrisa ni preverjalo pravnomočno ugotovljen obstoj terjatve družbe TMS do dolžnika GPG Gradal. Že od

³³ Šifra M1.

leta 2002 pripada pravnemu nasledniku izbrisane družbe TMS d.o.o. pravnomočno ugotovljena vrednost glavnice v višini kar 1.750.000\$. Torej je tudi iz tega naslova obstajala neporavnana terjatev že pred postopkom izbrisa družbe iz sodnega registra.

Posledice nedelovanja pravne države so katastrofalne. Stalno jemanje pomirjeval, brezposelnost, nobenega premoženja, ne prejemam nikakršnih denarnih pomoči. Preživetje mi omogočata otroka. Prav tako so posledice dobrega občutili moji otroci, saj niso mogli študirat in hči zaradi nezmožnosti plačevanja ni nadaljevala zelo uspešne plesne kariere (tudi svetovna prvakinja).

Kot pravni naslednik izbrisane družbe sem posredoval na sodišča obtožne predloge zoper odgovorne delavce dolžnikov, vendar sodišča kljub pravnomočno ugotovljenim obstojem terjatev niso ugotovila, da so mi povzročili premoženjsko škodo, oziroma so uveljavila stališče, da kot direktorji družb v lasti države Slovenije, za katera sem opravil dela, niso odgovorni za poplačilo mene oziroma mojega podjetja kot upnika. Stanje je zato nevzdržno.

9. Podjetje z dopolnilno dejavnostjo v zdravilišču³⁴

Sem upokojenka, stara 68 let. Zaradi izbrisa družinske d.o.o. doživljam kalvarijo, saj nismo imeli možnosti, da bi sodišču dokazovali, zakaj ni bilo dohodka, zaradi česar nas je sodišče izbrisalo iz registra, ta kalvarija pa sedaj na sodišču teče že 15. leto, za kar moram odgovarjati kot fizična oseba, saj mi je z izbrisom bila kratena osnovna človekova pravica.

Najprej sem kot samostojna podjetnica imela šiviljstvo in butik, da sem lahko takoj po končanem šolanju zaposlila tudi svojo hčerko, ki je modna oblikovalka. Nato je naša država tako velikodušno v tistem času spodbujala k ustanovitvi d.o.o., zato smo dejavnost razširili na dodatno turistično ponudbo v zdravilišču, da smo zaposlili še sina, ki je po končanem šolanju v Ljubljani bil še nezaposlen. S tem smo rešili zaposlitev za naša otroka. Pozitivno smo poslovali samo tri mesece, nato pa se je začela mora, ki še vedno traja.

Da smo lahko razširili dejavnost, smo v poslovne prostore v velikosti 270 m² vložili 36.000.000 SIT. Poleg lastnih sredstev smo morali najeti tudi bančna kredita s pisno garancijo zdravilišča, da bo ta dodatna ponudba vinoteke in hladnih narezkov veliko pripomogla k ponudbi za njihove goste. Za najetje kreditov smo zastavili stanovanjsko hišo, v kateri živimo skupaj z otrokoma in osnovnošolskimi vnuki. Poslovne prostore naj bi imeli v najemu. Nato smo v juliju 1994 z zdraviliščem, ki nas je s prevaro napeljalo na podpis sporne pogodbe, podpisali tripartitno pogodbo, saj so objekt prodali kupcu, ki je želel tudi naprej z nami sodelovati. Ob podpisu te sporne pogodbe nam je bil predložen lažni zemljiškoknjižni izpisek, kjer na »c« listu, kamor se vpiše hipoteka, ta ni bila vpisana, čeprav je bil objekt že pred tem bil hipotekarno zastavljen Poštni banki Slovenije. V sporni pogodbi je tudi zapisano, da je objekt bremen prost. Kupec je že plačano kupnino in z doplačilom dobil drug objekt, mi pa smo ostali brez vsega. Lažni zemljiškoknjižni izpisek je na izposlovala odvetnica, ki je sodelovala in sestavila sporno pogodbo. Za to dejanje nikoli ni odgovarjala, brez službe pa je ostal uslužbenec na zemljiški knjigi. O kaznivem dejanju odvetnice sem pisala na odvetniško zbornico, vendar so verjeli njenim lažem, kakor je njenim lažem verjelo tudi sodišče.

³⁴ Šifra ML2.

Posledice izbrisa in nekoretnega odločanja naših sodišč so nas pripeljale na rob obupa, ker ne vemo, kako se bo vse skupaj končalo, sredstva v poslovne prostore smo vložili, a od tega nismo imeli nič. Hiša je pod hipoteko bank upnic. Ali bomo zaradi prevare, goljufije in krivičnega sojenja sodišč ostali na cesti, skupaj z malimi vnuki. Da je zadeva še bolj tragična, mi je mož januarja 1995 umrl, ker je bil to prevelik psihični napor glede na njegovo zdravstveno stanje, ki ga je močno načelo zaradi te krivice.

Ko smo ugotovili vse prevare s strani zdravilišča, smo podali tožbo na sodišče. Okrožno sodišče Celje je izdalo sklep, da nam mora zdravilišče povrniti vložena sredstva 36.000.000 SIT z obrestmi do plačila. Sklep je sprejel takratni generalni direktor zdravilišča, rok pritožbe na tožbo je bil 8 dni, sklep je bil sprejet 29.07.1997, rok pritožbe je potekel 06.08.1997, zdravilišče pa je podalo pritožbo šele 01.09.1997, torej 24 dni prepozno, in glede na to, da je bil ugovor sodišču poslan po preteku 8-dnevnega zakonskega dopustnega roka, bi ga bilo treba zavreči kot prepozno. Tukaj bi se morala zadeva za nas pravnomočno končati, kar bi moralo sodišče storiti po službeni dolžnosti. Nato se je na sodišču zgodil preobrat, saj so našo zadevo predali drugemu sodniku, ki ni upošteval zavrnjene pritožbe kot prepozne, ampak je bila 2 leti kasneje glavna obravnava. Direktor zdravilišča se je zagovarjal, da je laik na pravnem področju in da ni vedel, da je treba upoštevati zakonsko določen rok za pritožbo, četudi je doktor ekonomskih znanosti, sodnik pa je to upošteval, kljub temu, da je zdravilišče imelo takrat zaposlena še 2 odvetnika, ki bi to morala vedeti. Sodišču sem predlagala kot priči oba odvetnika, pa sodišče mojega predloga ni upoštevalo. Zato nikakor ni bilo potrebno čakati na zunanjo odvetnico, če je bila odsotna, kajti vsak, tudi neuk človek ve, da se mora upoštevati zakonsko določen rok. Ker so bile storjene velikanske napake že na prvostopenjskem sodišču, ki je upoštevalo vse tako zelo očitne laži s strani zdravilišča, se je sodni postopek nadaljeval na vseh naših sodiščih zaradi napačne in medsebojne povezave med sodnikom in odveznico. Ustavno sodišče pa naše zadeve ni sprejelo v obravnavo.

Naša zadeva je sedaj na Evropskem sodišču za človekove pravice v Strassbourgu. Zahtevam vrnjena vložena sredstva, da poplačam banke upnice. Evropsko sodišče je naložilo Republikli Sloveniji plačilo nematerialne odškodnine. Ker pa je država ponudila glede na vso kalvarijo, ki jo doživljam skupaj z otroki in vnuki, glede na vse neprespane noči, težko psihično stanje, sramotnih 1.080 €, ki jih nisem sprejela, je pritožba šla nazaj na Evropsko sodišče, to je nematerialna odškodnina zaradi predolgega postopka. Na odločitev za materialno odškodnino, torej na vračilo vloženi sredstev v poslovne prostore, pa še čakam odločitev Evropskega sodišča.

Posledice, ki so jih vsa ta dejanja pustila na meni in mojih otrocih in tudi na vnukih, so tragične, iz dneva v dan živimo pod strahotnim psihičnim pritiskom. Namesto veselja, ki bi ga morali imeti pri hiši zaradi lepih, zdravih in pridnih vnukov, je pri hiši jok in stiska zaradi te kalvarije, kar opazita tudi vnuka, čeravno se skušamo zadržati pred njima. Najtežje mi je, da ne vem, ali bosta po vsem tem še imela dom, kamor se bosta lahko še kdaj veselo vračala.

Vsi skupaj smo ujeti v negotovosti in psihično prizadeti od vsega, kar se nam je po krivici zgodilo zaradi izbrisane d.o.o., ker nismo imeli priložnosti dokazati sodišču vzroka, zakaj nismo imeli dohodka, in zaradi krivice, ki nam je bila storjena na sodiščih doslej, in za kar moram odgovarjati sedaj jaz kot fizična oseba.

Zgrozim se ob misli, kaj se lahko zgodi. Obresti na bankah rastejo tako, da kmalu ne bo zadostovala hiša, v kateri živimo, in morda niti ne bodo dovolj eventuelno povrnjena vložena sredstva. Najbolj pa me je strah tega, da bi se meni zaradi nenehnih stresov kaj zgodilo, dokler zadeva še ne bi bila rešena, otroci pa ne bi imeli nobene pravice več in bi pristali na cesti. Upam, da bo naša država popravila krivico, ki mi jo je storila s sprejetjem zakona, ko je neopravičeno izbrisala družbo, da bom lahko vsaj še nekaj let uživala ob mojih najdražjih.

10. Podjetje TPS iz Slovenske Bistrice³⁵

Izbrisano podjetje TPS d.o.o. iz Slovenske Bistrice je bilo ustanovljeno leta 1992. Podjetje se je ukvarjalo z izvozom in uvozom, s prodajo pohištva na debelo (veleprodaja uvoženega blaga, opremljanje poslovnih prostorov) prodajo pohištva na drobno (salon pohištva) in z gradbeništvom. Podjetje je sodelovalo s proizvajalci pohištva (Alples Lesni program, Alples Pohištvo, Iles Idrija, Brest Cerknica, Novoles, Murales, Krivaja Zavidoviči iz BIH) in z gradbenimi podjetji kot podizvajalec (Primorje Ajdovščina, Gradis Ljubljana, Gradis Nova Maribor).

Podjetje je leta 1996 doletela naravna nesreča zaradi poplave v Slovenski Bistrici, poplavilo pa poslovne, maloprodajne in skladiščne prostore. S strani popisnih komisij je bila ocenjena škoda 25.000 takratnih DEM, iz sredstev za sanacijo škode pa je podjetje leta 1998 prejelo 700.000,00 SIT (približno 6000 DEM). Vso razliko škode, nastale predvsem v skladišču na že prodanem pohištvu, pa je podjetje moralo sanirati samo s svojim poslovanjem.

Ob tem smo doživeli stečaje svojih dolžnikov. Leta 1995 je v stečaj šlo podjetje ELTAK TPI p.o. Mislinja, ki nam je dolgovalo 1.189.613,00 SIT, iz stečajne mase pa naše podjetje ni dobilo ničesar razen informacije o menjavi stečajnih upraviteljev na sestanku upniškega odbora. Prav tako je bil sprožen stečaj dolžnika Simson d.o.o., zoper tega dolžnika pa je naše podjetje vložilo prijavo za goljufijo v višini takratnih 1.473.944,80 SIT. Ob tem je prenehalo tudi podjetje C3D d.o.o. Ljubljana, katerega podizvajalec smo bili pri izvajanju del v naselju Zbiljski gaj, ki je našemu podjetju dolgovalo 2.246.250,00 SIT. Kljub angažiranju detektivske agencije pri iskanju dolžnika, je dolg ostal nepplačan.

Leta 2005 je podjetje doživelo izbris. Posledice izbrisa so znane. Prenos dolgov podjetja na družbenike na podlagi pravne fikcije, čeprav je v registraciji podjetja zapisano, da družbeniki ne odgovarjajo.

V teh letih se je življenje postavilo na glavo. Živimo v nenehnem strahu pričakovanja jutrišnjega dne, strah je prisoten ob vakem prihodu poštarja. Iz dneva v dan je prisotna vedno večja nervoza in strah pred lastno nemočjo. Vse bolj se zažira v zavest kup vprašanj, na katera enostavno ni logičnih odgovorov. Nemogoče je opisat, kakšen je občutek, ko ti kot posledico izbrisa podjetja ocenijo dom, ko ti ga dajo na dražbo, pa ne uspe, ko živiš v pričakovanju druge dražbe in te žre zavedanje, da lahko nekdo dobi podarjeno nepremičnino, ki je edini dom štiričlanske družine, ko si kljuko na vratih podajajo razni rubežniki.

Se dogaja, da se ti zazdi, kako si nekje vmes, kjer se ne da živeti, niti se ne da umreti. Ogromno psihičnega napora je potrebno, da zdržiš in se nekako trudiš, da poplačuješ obveznosti, čeprav so

³⁵ Šifra MLML.

upniki neusmiljeni in brezkompromisni. Zares se vprašujeva, kje je ta opevana v ustavo zapisana temeljna pravica enakosti.

Tudi midva kot ostala večina Slovencev sva se davnega leta izjasnila, da želiva samostojno državo, kjer nam bo šlo dobro, kjer bomo vsi živeli bolje, kjer bo veljal pravni red kot velja v večini pravnih držav na svetu. Danes sva razočarana, ker v tej državi veljajo neka unikatna pravna pravila, ker se v tej državi teptajo človekove pravice, ker se v tej državi na unikaten način ustvarjajo človeške tragedije, ker ti v tej državi degradirajo osebno človeško dostojanstvo, ker ti v tej državi na enostaven način posegajo v osebno premoženje. Tako po poplavi leta 1996 se tudi v teh časih pojavi misel: »Ne vem, kaj naj naredim. Se naj obesim ali se borim naprej?«

1.8.3. Obrestovanje obveznosti izbrisanih družb, za katere odgovarjajo družbeniki

Posebej problematično je obrestovanje obveznosti, ki so jih imele izbrisane družbe in so bile nato uveljavljane od družbenikov kot fizičnih oseb. Za prikaz spornosti tega obrestovanja navajamo naslednji značilni primer.

Družba z omejeno odgovornostjo je 15. januarja 1991. leta najela kredit v vrednosti današnjih 10.000 € za financiranje obratnih sredstev. Ker ji kupec ni plačal dobavljenih izdelkov, družba kredita ni bila sposobna vrniti. Banka je družbi kasneje blokirala račun in po enem letu blokade so nastopili pogoji za izbris podjetja.

Banka je pričela izvršbo do družbe, po opravljenem izbrisu pa je preprosto prenesla svojo terjatev na enega od družbenikov kot pravnega naslednika izbrisane družbe. Družbenik ni imel možnosti ugovora ali pritožbe, saj ni bilo pravnega postopka, ampak le izvršilni postopek. Družbenika je nenajavljen obiskal rubežnik in od njega zahteval poplačilo 10.000 € glavnice, 27.090,80 € revalorizacijskih obresti in 168.876,80 € zamudnih obresti, skupaj s stroški odvetnika (ca. 10.000 €), sodnih takst (2.000 €) in stroške izvršitelja. Zaradi nazornosti prikažimo ta primer še enkrat:

glavnica dolga	10.000 €
revalorizacijske obresti	27.090,80 €
zamudne obresti	168.876,80 €
<i>skupaj</i>	<u>205.968 €</u>

Za kredit, ki ga je najela družba z omejeno odgovornostjo v višini rabljenega vozila, bo moral eden od družbenikov, ki ga je izbral upnik, plačati vsaj 205.000 €, torej vrednost večjega novega stanovanja. Če družbenik takšno stanovanje ima, mu ga bodo za dolg 10.000 € brezsravno zarubili.

Upniki so se možnosti ustavitve obračuna obresti izognili tako, da so s terjatvami do fizičnih oseb trgovali. V tem primeru je upnik prodala svojo terjatev do družbenika v vrednosti 205.000 € (vrednost glavnice 10.000 €). Kupec te terjatve jo je kupil s 50% diskontom, torej je plačal 110.000 €, nato pa izvršilni postopek 15. januarja 2000 nadaljeval kot nov upnik. Takrat je nova glavnica znašala 205.000 €. Pridemo do naslednjega izračuna celotne obveznosti:

glavnica dolga	205.967,60 €
zakonite zamudne obresti	817.791,37 €

<i>skupaj</i>	1.023.758,97 €
---------------	----------------

V to niso všteti stroški odvetnikov, sodnih taks, stroškov izvršitelja.

Oba izračuna obresti sta verodostojna, povzeta po realnih primerih in preverljiva na javno dostopnih portalih: za prvi izračun IusInfo, za drugi izračun portal Racunovodja.com.

2. Cilji in poglobitve rešitve zakona

2.1. Cilji

Cilj predlaganega zakona je ustavitev pravnih, upravnih in izvršilnih postopkov, začeti na podlagi III. poglavja Zakona o finančnem poslovanju podjetij (ZFPPod) in Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPIPP), v katerih upniki izbrisane družbe uveljavljajo terjatve zoper družbenike izbrisane družbe, ki na dan uveljavitve tega zakona še niso končani.

S tem bo Državni zbor vsaj deloma omilil posledice zakona, ki ga je po hitrem postopku sprejel pred več kot desetletjem. Zato je cilj tega zakona tudi priznanje zakonodajalca, da je bila storjena napaka, ki predstavlja vsaj unikum v primerjalnih pravnih sistemih, če ne celo kršitev ustavnih načel.

Namen tega zakona ne more biti poprava vseh krivic, ki jih je povzročilo sprejetje ZFPPod, saj bi celovita revizija vseh postopkov, vključno s povrnitvijo v prejšnje stanje, izvedba stečajnih postopkov in znotraj teh tudi ugotavljanje, ali obstajajo elementi za spregled pravne osebnosti, v tem času praktično blokirala delo slovenskih sodišč, ki morajo v tem času hitro, učinkovito, zakonito in pravično reševati postopke, ki jih je v slovensko gospodarsko in družbeno realnost naplavila gospodarska in finančna kriza.

Cilj zakona je ob tem minimalna sanacija položaja posameznikov, ki so delno ali v celoti poravnali obveznosti izbrisane družbe, z vračilom sredstev, ki so jih posamezniki vplačali davčnim in drugim državnim organom.

Predlagani zakon omogoča upnikom izbranih družb, da po postopku, ki je opredeljen s predlaganim zakonom, pred sodiščem dokažejo obstoj okoliščin iz 8. člena Zakona o gospodarskih družbah o spregledu pravne osebnosti in v tem primeru sodišče nadaljuje pravni postopek v smislu spregleda pravne osebnosti in s tem uveljavitve odgovornosti družbenikov za obveznosti družbe.

Cilj tega zakona je le minimalna sanacija položaja, ki je nastal kot posledica ZFPPod s tem, da se ustavijo postopki, ki na podlagi zakona iz leta 1999 še niso bili končani, ugasne pa izvršilni naslov za uveljavljanje obveznosti, ki do danes niso bile poplačane.

74. člen Ustave Republike Slovenije zakonodajalcu omogoča prosto polje presoje, kaj je primerno za razvoj podjetništva. Obdobje prehoda, v katerem je Slovenija spreminjala družbeni, pravni in gospodarski sistem, je mimo, zato je čas, da se odpravijo sporne in škodljive posledice zakona iz leta 1999.

2.2. Načela

Temeljno načelo predlaganega zakona je ponovna uveljavitev temeljnega načela korporacijskega prava o ločenosti premoženja kapitalske družbe in osebnega premoženja družbenika v slovenski

red z ustavitvijo postopkov, pri katerih gre za popoln spregled tega načela. S tem bo uresničen tudi javni interes za zagotavljanje ustreznega, mednarodno primerljivega in pravno varovanega systemskega gospodarskega okolja.

2.3. Poglavitne rešitve zakona

Poglavitna rešitev predlaganega zakona je ustavitev nedokončanih pravnih, upravnih in izvršilnih postopkov za uveljavitev terjatev izbrisanih družb od družbenikov teh družb, pri tem pa zakon opredeljuje postopek, po katerem sodišča ugotovijo obstoj pogojev za spregled pravne osebnosti in s tem uveljavljanje odgovornosti družbenikov za obveznosti izbrisane družbe oziroma v primeru neobstoja takšnih pogojev s sodno odločbo odpustijo družbenike obveznosti, ki so jim bile pripisane na podlagi obeh spornih zakonov. Rezultata tega postopka sta lahko na končni instanci naslednja:

- uveljavitev odgovornosti družbenika za obveznosti izbrisane družbe, če so v rednem pravnem postopku ugotovljeni pogoji za spregled pravne osebnosti, t.j. zloraba družbe v škodo upnikov
- odpust obveznosti oziroma razbremenitev odgovornosti družbenika za obveznosti izbrisane družbe, če upnik ne ugovarja sklepu zoper ustavitev postopka ali je njegov ugovor zavržen ali pa v rednem pravnem postopku niso ugotovljeni pogoji za spregled pravne osebnosti.

Temeljna ideja zakona zasleduje cilj, da nepošteni družbeniki izbrisanih družb tudi po uveljavitvi tega zakona odgovarjajo za obveznosti svoje izbrisane družbe, ko zlorabo skladno z 8. členom Zakona o gospodarskih družbah o spregledu pravne osebnosti ugotovi sodišče v rednem pravnem postopku, oziroma odpusti obveznost tistih družbenikom, ki jim zloraba izbrisane družbe ni dokazana. Zakon tako odgovornost družbenika za obveznosti izbrisane družbe nalaga le tistim družbenikom, ki jim je v rednem pravnem postopku dokazano, da so (1) družbo kot pravno osebo zlorabili za dosego cilja, ki je zanje kot posameznike prepovedan, (2) družbo kot pravno osebo zlorabili za oškodovanje svojih ali njenih upnikov, (3) v nasprotju z zakonom ravnali s premoženjem družbe kot pravne osebe kot s svojim lastnim premoženjem, ali (4) v svojo korist ali v korist druge osebe zmanjšali premoženje družbe, čeprav so vedeli ali bi morali vedeti, da ne bo sposobna poravnati svojih obveznosti tretjim osebam.

Predlog zakona sledi stališčem Ustavnega sodišča, da ne more zakon neposredno, brez izvedenega postopka pristojnih organov, določiti oprostitve dolga. Zato je s predlaganim zakonom postopek urejen tako, da zakon nalaga sodiščem in drugim organom, da ustavijo postopke, na tej podlagi pa začne pristojno sodišče posebni postopek odpusta dolga, ki se ne vodi po določbah zakona, ki ureja osebni stečaj.

Pri tem ne glede na aktivnost udeležencev postopka (upnika izbrisane družbe in dolžnika – družbenika izbrisane družbe) sodišče ves čas postopka po uradni dolžnosti ves čas pazi na obstoj razlogov za spregled pravne osebnosti.

Postopek za ustavitev postopkov, odpust obveznosti in ugovori strank so urejeni v 2. poglavju predloga zakona. Sodišče ali drug organ (npr. Davčna uprava Republike Slovenije), ki vodi

postopke zaradi izterjave obveznosti izbrisanih družb od njihovih družbenikov, s sklepom ustavi postopek v roku 30 dni od uveljavitve zakona. Ta sklep se vroči strankam v postopku (upnik izbrisane družbe, dolжник – družbenik izbrisane družbe) in objavi v Uradnem listu Republike Slovenije ter na spletnih straneh v skladu z zakonom, da je zagotovljena publiciteta sodnega sklepa in možnost upnika, da s pravnimi sredstvi (ugovorom) reagira na ustavitev postopka.

Na ugovor upnika zoper sklep o ustavitvi postopka predlagan zakon veže dve pomembni posledici:

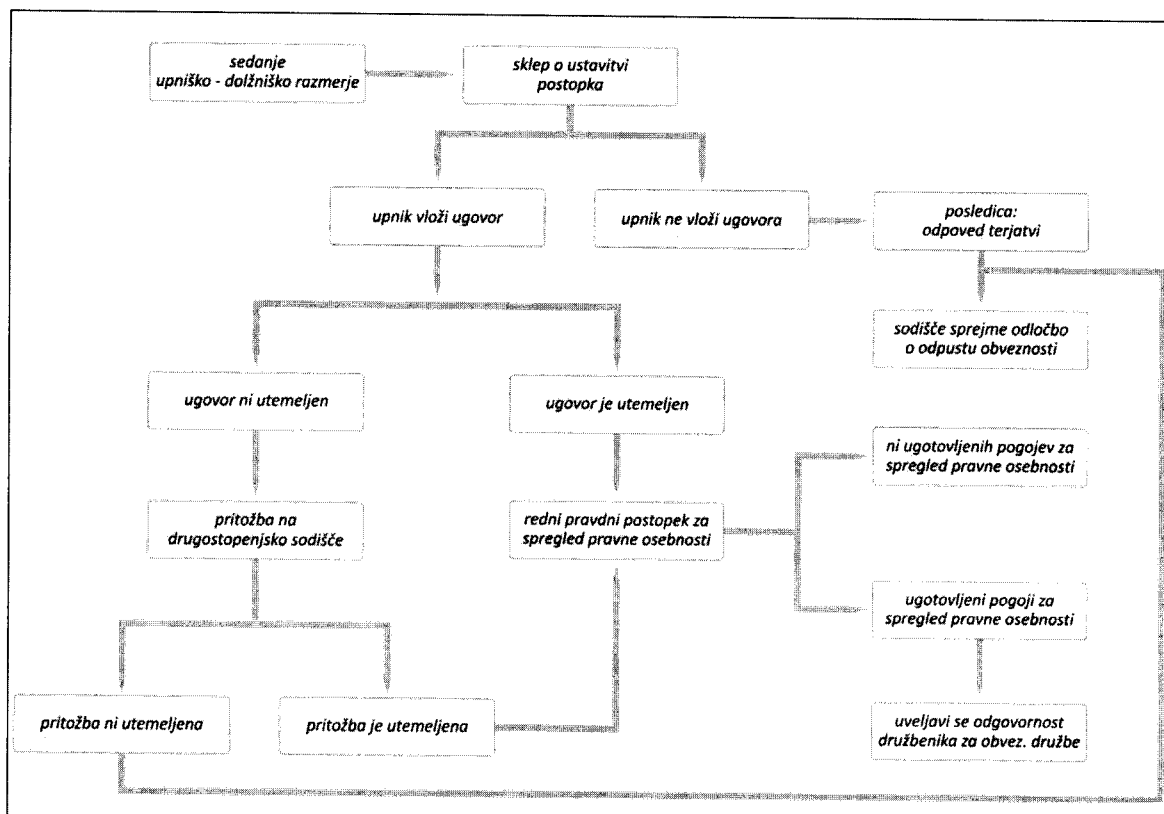
- neugovarjanje sklepu o ustavitvi postopka povzroči posledico, da se je upnik odpovedal terjatvi zoper izbrisano družbo, ki jo uveljavlja zoper njenega družbenika,
- ugovarjanje sklepu lahko ima za posledico sprožitev rednega pravnega postopka za ugotovitev pogojev za spregled pravne osebnosti, s tem pa za uveljavljanje odgovornosti za obveznosti izbrisane družbe neposredno od njenega družbenika.

Sodišča in drugi organi sprejmejo sklep o ustavitvi postopkov in ta sklep posredujejo sodiščem, pristojnim za izvajanje postopkov osebnega stečaja, ki nato v roku 30 dni od prejema tega sklepa sprejmejo sklep o začetku postopka za odpust obveznosti. Tudi ta sklep se vroči strankam v postopku, ker pa je le začetek postopka, nanj zakon ne predvideva pritožbe oziroma drugega pravnega sredstva.

Upnik lahko vloži ugovor zoper sklep o ustavitvi postopka z navedbo utemeljenih razlogov, da so podane podlage za vodenje pravnega postopka za ugotovitev spregleda pravne osebnosti po 8. členu Zakona o gospodarskih družbah. V kolikor sodišče odloči, da je ugovor upnika utemeljen, izda sodišče odločbo o nadaljevanju rednega pravnega postopka pred pristojnim sodiščem, obrazložen ugovor pa se šteje kot tožba za plačilo obveznosti izbrisane družbe neposredno od družbenikov te družbe na podlagi določil o spregledu pravne osebnosti.

Če upnik meni, da so pri dolžniku podani pogoji za spregled pravne osebnosti, začne postopek z ugovorom zoper sklep o ustavitvi postopka. Če sodišče ugotovi, da ti razlogi oziroma indici zanje obstajajo, nadaljuje postopek po pravilih rednega pravnega postopka, kjer mora upnik dokazovati zlorabo družbe s strani družbenika. Če se v postopku ugotovi, da so podani razlogi za spregled pravne osebnosti, sodišče obsodi družbenika na plačilo obveznosti, če pa niso podani razlogi za spregled pravne osebnosti, pa sprejme sklep o odpustu obveznosti. Ta odpust je potreben, ker se je v postopkih ugotavljalo le, ali so podani pogoji za spregled, ne pa tudi za odpust obveznosti, ki so nastale na podlagi ZFPF. Če ugovora ni ali je zavrnjen, sodišče prav tako izda sklep o odpustu dolga. Zakonska ustavitev postopka še torej ne pomeni odpusta obveznosti, temveč mora obveznost odpustiti sodišče, ker ugotovi, da ni pogojev za uveljavljanje spregleda pravne osebnosti ali pa ker upnik ni ugovarjal ustavitvi postopka. Vsak postopek se mora torej končati s konkretno odločbo sodišča o odpustu dolga. Ta odločba o odpustu obveznosti se vpiše v poseben register, ki ga vodi ministrstvo, pristojno za pravosodje.

Zoper odločbo o odpustu obveznosti je možna pritožba v 15 dneh, vloži pa jo lahko upnik, ki je neuspešno vložil ugovor iz 5. člena predlaganega zakona, če se pojavijo nova dejstva, ki lahko predstavljajo razloge za spregled pravne osebnosti.

Shema postopkov

Predlagan zakon nadalje določa, da davčni in drugi državni organi, ki so na podlagi ZFPPod v končanih ali nedokončanih postopkih uspeli do dneva uveljavitve tega zakona izterjati svoje terjatve do izbranih družb od družbenikov teh družb, sprejeta plačila vrnejo tem osebam v roku 10 let v višini glavnice in 5% letno obrestno mero. Postopek vračil sprejetih plačil določi na podlagi tega zakona Vlada Republike Slovenije s sprejemom uredbe. Desetletno prehodno obdobje za poplačilo teh obveznosti sledi sedanji javnofinančni situaciji in daje izvršni oblasti možnost, da opredeli dinamiko vračil tako, da to ne ogrozi javnofinančnega položaja ali drugih prednostnih nalog javnofinančne politike. To določilo temelji na ideji pravičnosti kot delno nadomestilo in povrnitev škode zaradi sprejema spornega zakona.

Zakon na primeren način ureja vprašanje obveznosti izbranih družb do delavcev teh družb, ki jim je delovno razmerje prenehalo pred ali ob izbrisu družbe. Terjatve teh delavcev iz delovnega razmerja, priznane s pravnomočno sodno odločbo, se izplačajo v breme in pod pogoji, ki jih za izplačevanje sredstev Javnega jamstvenega in preživninskega sklada Republike Slovenije določa zakon. Delavci pa morajo zoper takšne terjatve podati zahtevo za uveljavitev te pravice v roku 60 dni od uveljavitve tega zakona.

V tem postopku se ne uporabljajo določila zakona, ki ureja postopek osebnega stečaja in oprostitev obveznosti v postopku osebnega stečaja. Se pa na podlagi tega zakona ustavijo tudi postopki osebnega stečaja zoper dolžnika, če so obveznosti, zaradi katerih je nastala insolventnost dolžnika, nastale na podlagi spornih zakonov in so v zvezi s temi obveznostmi. Predpogoj za to je to, da osebni stečaj poteka nad dolžnikom, ki je družbenik ali pravni naslednik družbenika izbrisane družbe, insolventnost dolžnika je povzročena zaradi obveznosti, nastalih na podlagi spornih zakonov, in v tistem delu osebnega stečaja, ki se nanaša na te obveznosti.

3. Ocena finančnih posledic predloga zakona za državni proračun in druga javnofinančna sredstva

3.1. Državni proračun

Predlagani zakon ne predvideva porabe proračunskih sredstev za izvajanje zakona v veljavnem proračunu.

Sprejem predlaganega zakona pa bo imel finančne posledice za državni proračun zaradi oprostitve obveznosti v primerih, ko je upnik Republika Slovenija, v kolikor upnik ne dokaže obstoja okoliščin za spregled pravne osebnosti, pri tem pa bo šlo za zmanjšane prihodke države iz naslova pretežno davčnih prihodkov. Na dan 30.06.2006 je dolg izbrisanih družb do DURS znašal 98.481.054 €. Domnevamo, da je dolg zaradi obrestovanja na eni strani in poplačila dela teh obveznosti ostal relativno nespremenjen.

Predvidevamo, da bo državni proračun zaradi učinkov tega zakona v letošnjem in prihodnjih letih prikrajšan za največ znesek, opredeljen v prejšnjem odstavku. Natančnejše vrednosti ni mogoče opredeliti, ker ni mogoče oceniti, kolikšen delež tega dolga je dejansko izvršljiv in bi zaradi veljavnosti predlaganega zakona dejansko predstavljal prihodek državnega proračuna.

3.2. Druga javnofinančna sredstva

Iz sredstev Javnega jamstvenega in preživninskega sklada Republike Slovenije bo zaradi določila 2. člena predlaganega zakona za namene tega zakona porabljenih največ 200.000 €, a natančnejša opredelitev zaradi narave časovno zaprtega zbiranja zahtevkov ni mogoča. Javni jamstveni in preživninski sklad Republike Slovenije je financiran iz državnega proračuna za namene, ki jih določa zakon, in ima sredstva za te namene predvidena. Zaradi učinkov veljavnosti predlaganega zakona se ne načrtujejo takšni odhodki omenjenega sklada, da bi to bistveno vplivalo na poslovanje sklada.

4. Prilagojenost predlagane ureditve pravu Evropske unije in prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih

4.1. Prilagojenost predlagane ureditve pravu Evropske unije

Pravo Evropske unije normativno ne ureja tega področja, saj sledi temeljnemu načelom korporacijskega prava. V vseh članicah Evropske unije pa je z izjemo definirane spregleda pravne osebnosti strogo uveljavljeno načelo ločenosti premoženja družbe od osebnega premoženja družbenikov.

Nobena država članica Evropske unije ne pozna ureditve odgovornosti družbenikov za obveznosti kapitalske družbe na način, kot je bil uveljavljen z ZFPPod, temveč družbeniki

odgovarjajo za obveznosti družbe do višine vplačanega osnovnega kapitala družbe, razen v primerih spregleda pravne osebnosti.

4.2. Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih

Nemčija

Odmik od korporacijskega načela omejene odgovornosti za obveznosti kapitalske družbe je urejeno z institutom spregleda pravne osebnosti. Nemško pravo ne pozna jamčevanja družbenika za obveznosti družbe, ki je izbrisana iz registra po uradni dolžnosti.

Avstrija

Tudi v Avstriji je odmik od korporacijskega načela omejene odgovornosti za obveznosti kapitalske družbe urejeno z institutom spregleda pravne osebnosti, vendar tudi avstrijsko pravo ne pozna jamčevanja družbenika za obveznosti družbe, ki je izbrisana iz registra po uradni dolžnosti.

5. Druge posledice, ki jih bo imelo sprejetje zakona

5.1. Administrativne in druge posledice v postopkih oziroma poslovanju javne uprave in pravosodnih organov

Sprejem predlaganega zakona bo začasno dodatno obremenil predvsem pravosodne organe, da izvedejo postopke začasne ustavitve in oprostitve obveznosti ter odločijo o podanih ugovorih, v splošnem pa bo delo sodišč razbremenil številnih postopkov, ki se bodo na podlagi predlaganega zakona končali.

5.2. Presoja posledic na okolje, ki vključuje tudi prostorske in varstvene vidike

Predlagani zakon ne bo imel posledic na okolje in na prostorske in varstvene vidike okolja.

5.3. Presoja posledic na gospodarstvo

Zakon bo imel vpliv na gospodarstvo v dveh smereh. Družbeniki izbrisanih družb na osnovi predlaganega zakona ne bodo več v konfliktu z zakonodajo na področju finančnega poslovanja podjetij, s čimer bodo lahko ponovno postali podjetniško aktivni. Glede na to, da je ZFPPod iz aktivnega podjetništva prisilno umaknil večje število podjetnikov, ki so podjetniško pot začeli v devetdesetih letih 20. stoletja, je mogoče pričakovati, da se bo na tej osnovi del te populacije ponovno podjetniško aktiviral, potem ko od sprejema ZFPPod niso imeli možnosti ustanoviti podjetja in začeti nove podjetniške aktivnosti. V tem pogledu bo vpliv na gospodarstvo pozitiven.

Deloma je mogoče pričakovati negativni vpliv na pričakovane prihodke dela gospodarstva, ki v osebi upnikov v postopkih, ki so opredeljeni s predlaganim zakonom, ne bo dokazal okoliščin za spregled pravne osebnosti iz 8. člena Zakona o gospodarskih družbah, s tem pa izgubil terjatve do izbrisanih družb, ki jih danes uveljavlja od družbenikov teh družb.

5.4. Presoja posledic na socialnem področju

Predlagani zakon bo bistveno izboljšal socialne razmere vsaj 17.080 državljanek in državljanov, ki so po ZFPPod dolžni izpolnjevati obveznosti svojih izbrisanih družb.

5.5. Presoja posledic na dokumente razvojnega načrtovanja

Predlagani zakon ne bo imel posledic na dokumente razvojnega načrtovanja.

II BESEDILO ČLENOV

1. Splošne določbe

1. člen

(1) Vsi pravdni, upravni in izvršilni postopki, začeti na podlagi Zakona o finančnem poslovanju podjetij (Uradni list RS, št. 54/99, 110/99 in 93/02 – odločba US, 50/02 – sklep US, 93/02 – odločba US) in Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (Uradni list RS, št. 126/2007, 40/2009, 59/2009 in 52/2010), v katerih upniki ali upnice izbrisane družbe uveljavljajo terjatve zoper družbenike ali družbenice take družbe ali njihove pravne naslednike ali naslednice, ki na dan uveljavitve tega zakona še niso končani, se z dnem uveljavitve tega zakona ustavijo do končne odločbe sodišča o odpustu dolga ali do ugotovitve, da so podani pogoji za spregled pravne osebnosti v skladu s tem zakonom.

(2) V zakonu uporabljeni izrazi, zapisani v moški slovnični obliki, se uporabljajo kot nevtralni za ženski in moški spol.

2. člen

(1) Delavcem, ki jim je delovno razmerje prenehalo pred izbrisom družbe na podlagi Zakona o finančnem poslovanju podjetij, se njihove terjatve iz delovnega razmerja do izbrisane družbe in njenih družbenikov, ki so priznane s pravnomočno sodno odločbo, izplačajo v breme in pod pogoji, ki jih za izplačevanje sredstev Javnega jamstvenega in preživitinskega sklada Republike Slovenije določa zakon. Upravičenci po tem odstavku morajo zahtevo za uveljavitev pravic do izplačila vložiti najkasneje v roku 60 dni od uveljavitve tega zakona.

(2) Javni jamstveni in preživitinski sklad Republike Slovenije objavi javni poziv za zbiranje zahtev za uveljavitev pravic iz prejšnjega odstavka najkasneje 15 dni po uveljavitvi tega zakona. Javni poziv se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije in vsaj v enem časopisu, ki je namenjen javnosti na območju celotne Republike Slovenije.

3. člen

(1) Upnik, ki je prejel kakršnakoli plačila v postopkih iz 1. člena tega zakona po dnevu uveljavitve tega zakona, je dolžan vrniti prejeta plačila dolžniku z zamudnimi obrestmi.

2. Postopek za ustavitev postopkov in oprostitev obveznosti in ugovori strank

4. člen

(1) Sodišče ali drugi organ, ki vodi postopke iz prejšnjega odstavka, izda po uradni dolžnosti v roku 30 dni od uveljavitve tega zakona sklep o ustavitvi postopkov v skladu s 1. členom tega zakona.

(2) Sklep iz prejšnjega odstavka se vroči strankam v postopku in objavi v Uradnem listu Republike Slovenije ter na spletnih straneh v skladu z zakonom.

5. člen

(1) Sodišča in drugi organi, ki vodijo postopke zaradi izterjave terjatev na podlagi zakonov iz 1. člena tega zakona, so dolžni po uradni dolžnosti v roku 15 dni od izdaje sklepa o ustavitvi postopka iz prvega odstavka 4. člena tega zakona ta sklep poslati sodišču za vodenje postopkov osebnega stečaja.

(2) Sodišče, pristojno za vodenje postopkov osebnega stečaja, v roku 30 dni po prejemu sklepa iz prejšnjega odstavka tega člena sprejme sklep o začetku postopka za odpust obveznosti, nastalih na podlagi določil predpisov, navedenih v 1. členu tega zakona.

(3) Sklep iz prejšnjega odstavka se vroči strankam v postopku.

6. člen

(1) Zoper sklep o ustavitvi postopka lahko upnik vloži ugovor v roku 30 dni od prejema sklepa oziroma najpozneje 30 dni od objave sklepa v Uradnem listu Republike Slovenije, če je bila objava opravljena po vročitvi sklepa, z navedbo utemeljenih razlogov, da so podane podlage za vodenje pravnega postopka za uveljavitev plačila obveznosti izbranih družb od dolžnikov na podlagi 8. člena Zakona o gospodarskih družbah o spregledu pravne osebnosti.

(2) O ugovoru odloča sodnik posameznik na podlagi pisnih listin, razen če oceni, da je potrebno zaslišati stranke v postopku zaradi ugotavljanja pravnega dejanskega stanja o obstoju razlogov za spregled pravne osebnosti pri posameznem dolžniku.

(3) Zoper odločbo o zavrnitvi ugovora je možna pritožba v 15 dneh na drugostopenjsko sodišče.

(4) Odločitev o pritožbi zoper ugovor je dokončna.

(5) Do dokončne odločitve o vloženem ugovoru zoper sklep o ustavitvi postopka postopek za odpust obveznosti miruje.

7. člen

(1) Če upnik ne vloži ugovora iz prvega odstavka 6. člena, se šteje, da se je odpovedal terjatvi, ki jo zoper dolžnika uveljavlja na podlagi zakonov, navedenih v 1. členu tega zakona.

8. člen

(1) Če sodišče odloči, da je ugovor utemeljen, izda sodišče odločbo o nadaljevanju rednega pravnega postopka pred pristojnim sodiščem, ki nadaljuje odločanje o zahtevku upnika za plačilo obveznosti izbrisane družbe na podlagi spregleda pravne osebnosti v skladu z 8. členom Zakona o gospodarskih družbah.

(2) Obrazloženi ugovor se šteje za tožbo za plačilo obveznosti izbrisane družbe oziroma druge pravne osebe od družbenika na podlagi 8. člena Zakona o gospodarskih družbah o spregledu pravne osebnosti.

9. člen

(1) Če ugovora ni ali je dokončno zavržen, sodišče po uradni dolžnosti nadaljuje postopek za odpust obveznosti dolžnika, nastalih na podlagi zakonov, navedenih v 1. členu tega zakona.

(2) Če se postopek vodi pred drugim organom, ugovora pa ni ali je dokončno zavržen, odstopi ta organ celotni spis pristojnemu sodišču, ki nadaljuje s postopkom za odpust obveznosti, pri tem pa se odstop spisa šteje kot vložitev predloga dolžnika za odpust obveznosti po tem zakonu.

(3) V postopku za odpust obveznosti sodišče odloča na podlagi priloženih listin in dokazov.

10. člen

(1) Če sodišče v postopku odločanja o ugovoru zoper sklep o ustavitvi postopka ugotovi, da niso podani pogoji za spregled pravne osebnosti ali če se upnik odreče terjatvi, ker ni vložil ugovora v skladu s 8. členom tega zakona, sodišče izda odločbo o odpustu obveznosti, nastalih na podlagi zakonov, navedenih v 1. členu tega zakona.

(2) Zoper odločbo o odpustu obveznosti je možna pritožba v 15 dneh, ki jo lahko vloži upnik, ki je neuspešno vložil ugovor iz 6. člena tega zakona, če se pojavijo nova dejstva, ki lahko predstavljajo razloge za spregled pravne osebnosti na podlagi 8. člena Zakona o gospodarskih družbah.

(3) Dokončna odločba o odpustu obveznosti se vpiše v posebni register, ki ga vodi ministrstvo, pristojno za pravosodje.

11. člen

(1) Sodišča, ki vodijo postopke po tem zakonu, so dolžna ves čas trajanja postopkov po uradni dolžnosti paziti na obstoj razlogov za spregled pravne osebnosti na podlagi 8. člena Zakona o gospodarskih družbah.

12. člen

(1) Za vsa opravila, ki jih opravi sodišče po tem zakonu, se ne plača sodne takse in jih sodišče opravi po uradni dolžnosti.

(2) Določilo prejšnjega odstavka ne velja za ugovore, ki jih po tem zakonu vložijo stranke.

(3) Stroški objav v Uradnem listu Republike Slovenije bremenijo Republiko Slovenijo.

13. člen

(1) Upniki, so dolžni v svojih poslovnih knjigah izkazati višino neplačanih terjatev po tem zakonu in jih odpisati v skladu z zakonom, ki ureja odpis terjatev zaradi stečaja dolžnika.

3. Prehodne in končne določbe

14. člen

(1) V postopku za oprostitev obveznosti po tem zakonu se ne uporabljajo določila zakona, ki ureja postopek osebnega stečaja in oprostitev obveznosti v postopku osebnega stečaja.

15. člen

(1) Na podlagi tega zakona se ustavijo tudi postopki osebnega stečaja zoper dolžnika, če so obveznosti, zaradi katerih je povzročena insolventnost dolžnika, nastale na podlagi zakonov, navedenih v prvem odstavku 1. člena tega zakona, in so v zvezi s temi obveznostmi.

16. člen

(1) Ta zakon ne posega v odškodninska pravna razmerja, če je s sprejetjem zakonov iz prvega odstavka prvega člena tega zakona, posameznim udeležencem ustavljenih postopkov nastala premoženjska škoda.

17. člen

(1) Z dnem uveljavitve tega zakona prenehajo veljati določbe od 6. do 10. odstavka 442. člena in 496. člena Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (Uradni list RS, št. 126/2007, 40/2009, 59/2009 in 52/2010).

18. člen

(1) Ta zakon začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III OBRAZLOŽITEV PO ČLENIH

K 1. členu

Predlaga se odprava posledic omenjene zakonodaje s tem, da se (začasno, do sprejema ustrezne sodne odločbe) ustavijo postopki izterjave terjatev, pridobljenih na podlagi spornih zakonov in da se po uradni dolžnosti uvede posebni postopek odpusta obveznosti dolžnikov, ki so jim bile nepričakovano naložene s strani zakonodajalca, mimo temeljnih pravil in načel korporacijskega prava. Rezultata tega postopka sta lahko na končni instanci naslednja:

- uveljavitev odgovornosti družbenika za obveznosti izbrisane družbe, če so v rednem pravnem postopku ugotovljeni pogoji za spregled pravne osebnosti, t.j. zloraba družbe v škodo upnikov
- odpust obveznosti oziroma razbremenitev odgovornosti družbenika za obveznosti izbrisane družbe, če upnik ne ugovarja sklepu zoper ustavitev postopka ali je njegov ugovor zavržen ali pa v rednem pravnem postopku niso ugotovljeni pogoji za spregled pravne osebnosti.

Temeljna ideja zakona zasleduje cilj, da nepošteni družbeniki izbranih družb tudi po uveljavitvi tega zakona odgovarjajo za obveznosti svoje izbrisane družbe, ko zlorabo skladno z 8. členom Zakona o gospodarskih družbah o spregledu pravne osebnosti ugotovi sodišče v rednem pravnem postopku, oziroma odpusti obveznost tistih družbenikom, ki jim zloraba izbrisane družbe ni dokazana.

Ta člen določa, da se ustavijo vsi pravdni, upravni in izvršilni postopki, začeti na podlagi ZFPPod in ZFPPIPP, v katerih upniki izbrisane družbe uveljavljajo terjatve zoper družbenike take družbe ali njihove pravne naslednike, ki na dan uveljavitve tega zakona še niso končani. Ustavljeni so do končne odločbe sodišča o odpustu dolga ali do ugotovitve sodišča v rednem pravnem postopku, da so podani pogoji za spregled pravne osebnosti v skladu s tem zakonom.

Drugi odstavek tega člena določa, da so izrazi, uporabljeni v moški slovnični obliki, nevtralni in imajo enakovreden pomen za moško in žensko slovnično obliko.

K 2. členu

Ta člen določa, da se delavcem, ki jim je prenehalo delovno razmerje pre izbrisom, njihove terjatve iz delovnega razmerja do izbrisane družbe in njenih družbenikov, ki so priznane s pravnomočno sodno odločbo, izplačajo v breme in pod pogoji, ki jih za izplačevanje sredstev Javnega jamstvenega in preživitinskega sklada Republike Slovenije določa zakon. To jamči zaposlenim teh podjetij, da ne glede na ustavitev postopkov po 1. odstavku 1. člena, uveljavilo poplačilo svojih terjatev.

V interesu najširše publicitete tega določila zakona ima Javni jamstveno in preživitinski sklad Republike Slovenije dolžnost, da objavi javni poziv za zbiranje zahtev za uveljavitev pravic delavcev izbranih družb najkasneje 5. dan po uveljavitvi tega zakona, pri tem pa se javni poziv

objavi v Uradnem listu Republike Slovenije in vsaj v enem časopisu, ki je namenjen javnosti na območju celotne Republike Slovenije.

K 3. členu

Drugi člen tega zakona opredeljuje položaj in postopek vplačil po uveljavitvi tega zakona, tako da je dolžan upnik, ki po uveljavitvi tega zakona prejme kakršnakoli plačila od dolžnikov na temelju obeh zakonov, prejeta plačila vrniti dolžniku z zamudnimi obrestmi.

K 4. členu

Ta člen določa postopek, po katerem sodišče ali drug organ izda po uradni dolžnosti sklep o ustavitvi postopkov. Izdaja sklepa o ustavitvi postopka ima namen, da se izvršbe ne nadaljujejo po uveljavitvi zakona. Opredeljuje se tudi postopek vročitve tega sklepa strankam in objava v Uradnem listu Republike Slovenije ter na spletnih straneh v skladu z zakonom.

Sodišče ali drugi organ, ki izda sklep o ustavitvi postopkov, ta sklep pošlje sodišču, pristojnemu za vodenje postopkov osebne stečaja, ki v roku 30 dni po prejemu sklepa o ustavitvi postopkov sprejme sklep o začetku postopka za odpust obveznosti. Gre za akt individualizacije splošnega zakonskega določila. Če sklep o ustavitvi postopka izda drug organ in ne sodišče, se ta sklep dostavi sodišču, ki izda sklep o začetku postopka za odpust obveznosti. Poudarjamo, da je po tem predlogu zakona samo sodišče pristojno za izvedbo postopka odpusta obveznosti, le pa denimo Davčna uprava Republike Slovenije, ki samo sprejme sklep o ustavitvi postopkov. Ta člen določa postopek, po katerem sodišče ali drug organ izda po uradni dolžnosti sklep o ustavitvi postopkov. Izdaja sklepa o ustavitvi postopka ima namen, da se izvršbe ne nadaljujejo po uveljavitvi zakona. Opredeljuje se tudi postopek vročitve tega sklepa strankam in objava v Uradnem listu Republike Slovenije ter na spletnih straneh v skladu z zakonom.

K 5. členu

Sodišče ali drugi organ, ki izda sklep o ustavitvi postopkov, ta sklep pošlje sodišču, pristojnemu za vodenje postopkov osebne stečaja, ki v roku 30 dni po prejemu sklepa o ustavitvi postopkov sprejme sklep o začetku postopka za odpust obveznosti. Gre za akt individualizacije splošnega zakonskega določila. Če sklep o ustavitvi postopka izda drug organ in ne sodišče, se ta sklep dostavi sodišču, ki izda sklep o začetku postopka za odpust obveznosti. Poudarjamo, da je po tem predlogu zakona samo sodišče pristojno za izvedbo postopka odpusta obveznosti, le pa denimo Davčna uprava Republike Slovenije, ki samo sprejme sklep o ustavitvi postopkov. Ta člen določa postopek, po katerem sodišče ali drug organ izda po uradni dolžnosti sklep o ustavitvi postopkov. Izdaja sklepa o ustavitvi postopka ima namen, da se izvršbe ne nadaljujejo po uveljavitvi zakona. Opredeljuje se tudi postopek vročitve tega sklepa strankam.

K 6. členu

Ta člen ureja možnosti uveljavljanja ugovorov upnikov, ki imajo po tem zakonu možnosti za dosego poplačil v primeru, da dokažejo obstoj okoliščin za spregled pravne osebnosti. Na ta način imajo upniki še vedno možnost, da se poplačajo iz osebnega premoženja družbenikov, če so podani utemeljeni razlogi za spregled pravne osebnosti, v tem primeru pa morajo v ugovoru navesti utemeljitve zlorabe izbrisane družbe, kot jih opredeljuje 8. člen Zakona o gospodarskih družbah. S tem se lahko upniki tudi v prihodnje poplačajo od nepoštenih družbenikov. Zaradi

enostavnosti in hitrosti postopka o ugovoru odloča sodnik posameznik na podlagi pisnih listin brez zaslišanja strank, razen če meni, da je zaslišanje potrebno, da se ugotovi obstoj ali indic o obstoju pogojev za spregled pravne osebnosti. V tem členu urejamo tudi posopek zoper odločbo o zavrnitvi ugovora na drugostopenjskem sodišču. Sodišče je tudi po uradni dolžnosti dolžno skrbeti, da se prepreči zloraba tega zakona na škodo upnikov, če so se družbeniki neutemeljeno okoriščali in to v škodo upnikov.

K 7. členu

Ta člen ureja primer, ko upnik v roku ne vloži ugovora iz prejšnjega člena. V tem primeru velja, da se je upnik odpovedal terjatvi. (1) Če upnik ne vloži ugovora iz prvega odstavka prejšnjega člena, se šteje, da se je odpovedal terjatvi, ki jo zoper dolžnika uveljavlja na podlagi zakonov, navedenih v prvem odstavku prvega člena tega zakona. Domneva o odpovedi pa mora biti sodno ugotovljena in šele sodna odločba sodišča je temelj odpusta obveznosti.

K 8. členu

Ta člen ureja primer, ko sodišče odloči, da je ugovor utemeljen. V tem primeru izda sodišče odločbo o nadaljevanju rednega pravnega postopka pred pristojnim sodiščem v skladu z zakonom, kot to velja v postopkih zaradi spregleda pravne osebnosti po 8. členu Zakona o gospodarskih družbah. V tem primeru se obrazloženi ugovor šteje za tožbo za plačilo obveznosti izbrisane družbe oziroma druge pravne sebe od družbenika..

K 9. členu

Ta člen ureja situacijo, ko ugovora ni ali je dokončno zavrnjen. V tem primeru sodišče po uradni dolžnosti nadaljuje postopek za odpust vseh obveznosti, nastalih na podlagi teh zakonov.

Sodišče v postopku za odpust obveznosti odloča na podlagi priloženih listin in dokazov.

K 10. členu

Postopek se konča, ko sodišče izda odločbo o oprostitvi obveznosti, nastalih na podlagi obeh zakonov. Zoper to odločbo je možna pritožba v 15 dneh, ki jo lahko vloži upnik, ki je neuspešno vložil ugovor iz 5. člena tega zakona, vendar le, če se pojavijo nova dejstva, ki lahko predstavljajo razloge za spregled pravne osebnosti. Legitimiran je torej tisti upnik, ki je ugovarjal zoper sklep o ustavitvi postopka, ne pa tudi upnik, ki te možnosti za uveljavljanje svojih ugovorov v predhodnem postopku ni uveljavil.

V tem členu določamo tudi, da ministrstvo, pristojno za pravosodje, vzpostavi posebni register, kamor se vpiše odločba o oprostitvi obveznosti. Register je namenjen zagotavljanju pravne varnosti in varstva oseb, ki jim sodišče prizna oprostitev obveznosti.

K 11. členu

Ta člen določa, da mora sodišče, ki vodi postopek po tem zakonu, ves čas trajanja postopkov po uradni dolžnosti paziti na obstoj razlogov za spregled pravne osebnosti, torej ne glede na aktivnost udeležencev postopka. To velja tudi v primeru, ko denimo upnik ne ugovarja zoper

sklep o ustavitvi postopka in zakon na to veže posledico (odpoved terjatvi), sodišče pa lahko vendarle ugotovi obstoj ali sum o obstoju razlogov za spregled pravne osebnosti in postopek vodi skladno s tem.

K 12. členu

Ta člen določa, da se za vsa opravila, ki jih sodišče opravi po tem zakonu po uradni dolžnosti, ne plača sodne takse. To ne velja za ugovore, ki jih po tem zakonu vložijo stranke. Zakon določa tudi, da stroški objav v Uradnem listu Republike Slovenije bremenijo Republiko Slovenijo.

K 13. členu

Ta člen določa način računovodskega ravnanja z neplačanimi terjatvami, ki so predmet oprostitve po postopku in na način, ki je določen s tem zakonom. Tako so upniki dolžni v svojih poslovnih knjigah izkazati višino neplačanih terjatev in jih odpisati v skladu z zakonom, ki ureja odpis terjatev zaradi stečaja dolžnika. Ta določba je nenazadnje potrebna zaradi zmanjšanja davčnih obveznosti oziroma prilagoditve davčnih obveznosti upnikov dejanskemu in pravnemu stanju terjatev.

K 14. členu

Ta člen določa, da se v postopku za oprostitev obveznosti po tem zakonu ne uporabljajo določila zakona, ki ureja postopek osebnega stečaja in oprostitve obveznosti v postopku osebnega stečaja. S tem zakonom je urejen posebni postopek, ki ga vodi sodišče, v katerem se ugotavlja ali je dolžnik zlorabil svojo izbrisano družbo in so s tem nastale podlage za uveljavljanje klasične institucije spregleda pravne osebnosti. Tako se preprečuje, da bi bili oproščeni obveznosti tudi tisti družbeniki, ki po korporacijskem pravu odgovarjajo za obveznosti zaradi zlorabe družbe.

K 15. členu

Ta člen določa, da se v skladu s tem postopkom ustavijo tudi postopki osebnega stečaja zoper dolžnika, če so obveznosti, zaradi katerih je povzročena insolventnost dolžnika, nastale na podlagi zakonov, navedenih v prvem odstavku 1. člena tega zakona, in so v zvezi s temi obveznostmi. Na podlagi tega člena je potrebno kot pravnici, upravni ali izvršilni postopek iz 1. člena tega zakona (začasno) ustaviti tudi postopek osebnega stečaja, če:

- je postopek osebnega stečaja sprožen zaradi insolventnosti dolžnika, ki je družbenik izbrisane družbe
- je insolventnost dolžnika povzročena zaradi obveznosti, nastalih zaradi obveznosti iz 1. člena tega zakona, in
- postopek osebnega stečaja poteka v zvezi z osebnostmi, nastalih zaradi obveznosti iz 1. člena tega zakona.

K 16. členu

Ta člen izrecno določa, da ne posega v odškodninska pravna razmerja, če je s sprejetjem zakonov iz prvega odstavka prvega člena tega zakona, posameznim udeležencem ustavljenih postopkov nastala premoženjska škoda. Ali so upniki, ki so bili doslej poplačani, dejansko bili upravičeni do

plačila, naj sodišča ugotavljajo po splošnih odškodninskih pravilih in pravilih o spregledu pravne osebnosti, pri čemer ta zakon ne ureja teh vprašanj. Dolžniki bodo morali sami voditi postopke zoper upnike za vrnitev plačnih obveznosti po splošnih pravilih, pri čemer pa niso izključeni odškodninski zahtevki zoper zakonodajalca. Glede na potek postopkov pred Evropskim sodiščem za človekove pravice dolžniki takšne zahtevke že uveljavljajo.

K 17. členu

S tem zakonom določamo prenehanje določbe od 6. do 10. odstavka 442. člena in 496. člena Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju. Ta določila urejajo pravne posledice izbrisa, ki se odpravijo s tem, da se omogoča upnikom, da v primeru izbrisa terjajo le odškodnino od poslovodstva, ki ni pravočasno sprožilo postopka stečaja in od družbenikov, če so podani razlogi za spregled pravne osebnosti.

K 18. členu

Člen ureja začetek veljavnosti zakona.

IV BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

Zakon določa prenehanje veljavnosti določb 6., 7., 8., 9. in 10. odstavka 442. člena in 496. člena Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju:

442. člen

(učinek izbrisa za pravice upnikov in delavcev)

(1) Izbris iz sodnega registra ne vpliva na pravico upnika izbrisane pravne osebe:

1. zahtevati plačilo njegove terjatve do te pravne osebe od osebno odgovornih družbenikov ali od drugih družbenikov na podlagi pravil o spregledu pravne osebnosti,
2. zahtevati povrnitev škode od članov poslovodstva ali organa nadzora izbrisane pravne osebe.

(2) Za odškodninski zahtevek zahtevek iz 2. točke prvega odstavka tega člena se smiselno uporabljajo 42. in 43. člen ter prvi do četrti odstavek 44. člena tega zakona.

(3) Pri smiselni uporabi po drugem odstavku tega člena:

1. se v prvem odstavku 42. člena in prvem odstavku 43. člena tega zakona namesto pojma »v stečajnem postopku« uporabljaja pojem »zaradi izbrisa pravne osebe iz sodnega registra brez likvidacije«,
2. velja domneva vzročne zveze iz drugega odstavka 42. člena tega zakona za celoten znesek terjatve.

(4) Če so v izbrisani pravni osebi ob njenem prenehanju po 441. členu tega zakona zaposleni delavci, jim z dnem prenehanja pravne osebe preneha delovno razmerje.

(5) Delavci, ki jim preneha pravno razmerje po četrtem odstavku tega člena, imajo enake pravice kot delavci, ki jim preneha delovno razmerje zaradi začetka stečajnega postopka nad pravno osebo, vključno s pravicami po zakonu, ki ureja Jamstveni in preživninski sklad Republike Slovenije.

(6) Če je pravna oseba ob njenem prenehanju po 441. členu tega zakona imela neplačane obveznosti, aktivni družbeniki pravne osebe upnikom solidarno odgovarjajo za izpolnitev teh obveznosti. Če je aktivnemu družbeniku prenehal položaj družbenika pred prenehanjem pravne osebe, odgovarja za tiste obveznosti iz prvega stavka tega odstavka, ki so nastale do takrat, ko mu je prenehal položaj družbenika.

(7) Aktivni družbenik po šestem odstavku tega člena je oseba:

1. ki je imela v zadnjih dveh letih pred prenehanjem izbrisane pravne osebe položaj njenega družbenika in
2. ki je imela v izbrisani pravni osebi pred njenim prenehanjem možnost vplivati na njeno upravljanje in poslovanje tako, da bi lahko dosegla, da izbrisana pravna oseba pravočasno izvede

ustrezne ukrepe finančnega prestrukturiranja, potrebne za zagotovitev kratkoročne in dolgoročne plačilne sposobnosti, ali da v rokih, določenih z zakonom, predlaga začetek stečajnega postopka, na podlagi:

- *uresničevanja upravljaljskih pravic iz njenega deleža v pravni osebi ali drugih pravic v razmerju do pravne osebe v skladu z zakonom ali pravili izbrisane pravne osebe ali*
- *kateregakoli drugega pravnega ali dejanskega razmerja z izbrisano pravno osebo ali članom njenega posloводства ali organa nadzora.*

(8) Velja, če družbenik ne dokaže drugače, da je predpostavka iz 2. točke sedmega odstavka tega člena izpolnjena, če je bil družbenik sam ali skupaj z osebami, ki so z njim ožje povezane, imetnik glasovalnih pravic, ki so predstavljale najmanj 25 odstotkov vseh glasovalnih pravic.

(9) Šesti do osmi odstavek tega člena se smiselno uporabljajo tudi za terjatve delavcev za plačilo odpravnine zaradi prenehanja delovnega razmerja po četrtem odstavku tega člena.

(10) Zahtevki iz prvega in šestega odstavka tega člena se lahko uveljavijo v enem letu po objavi izbrisa pravne osebe iz sodnega registra.

449. člen

(pravne posledice izbrisa gospodarskih družb iz sodnega registra)

(1) Izbris iz sodnega registra ne vpliva na pravico upnika izbrisane pravne osebe:

496. člen

(pravne posledice izbrisa gospodarskih družb iz sodnega registra)

V postopkih izbrisa gospodarske družbe iz sodnega registra brez likvidacije, ki so se začeli pred uveljavitvijo tega zakona, se glede na obdobje, v katerem je bila ta izbrisana iz sodnega registra brez likvidacije, za pravne posledice njenega prenehanja zaradi izbrisa uporabljajo:

1. če je bila izbrisana pred 7. aprilom 2007: določbe Zakona o finančnem poslovanju podjetij (Uradni list RS, št. 54/99, 110/99, 97/00 - odločba US, 50/02 - sklep US, 93/02 - odločba US, 117/06 - ZDDPO-2),
2. če je bila izbrisana od 7. aprila 2007 do uveljavitve tega zakona:
 - določbe Zakona o finančnem poslovanju podjetij (Uradni list RS, št. 54/99, 110/99, 97/00 - odločba US, 50/02 - sklep US, 93/02 - odločba US, 117/06 - ZDDPO-2), razen četrtega in petega odstavka 27. člena in
 - smiselno šesti do osmi odstavek 442. člena tega zakona,

3. če je bila izbrisana po uveljavitvi tega zakona: oddelek 7.4 tega zakona.